Plymouth Pa. 24 d. Sausio.

Apie naują maskolių valdžios užmanymą dėl sumaskolinimo musų tėvynėje gyvenanczių brolių skaitome N. 1 „Apżvalgos“ szių metų, butent korespondencijoje isz Szidlavos ir Titavėnų.

Įvairių jau pragumų buvo griebęsi maskoliai, kad tik greicziaus panaikįti musų tautą: uždraudė spaudą (druką) baisiausiais pragumais persekioja norinczius apsiszviesti, užvedė savo „cerkovnas“ mokylas, vietoje mokįtojų lietuvių katalikų prisiuntė į musų tėvynę (Kauno, Vilniaus, Vitebsko gub.) gaujas paleistuvių, girtūklių burliokų, kurie musų vaikucziams vietoje apszvietimo suteikia tik savo bjaurias įpatybes, beje pripratina prie keiksmų, piktażodżiavimų, ıszrauja isz jų szirdżių tikėjimą meilę tėvynės ir t. t.

Pasirodė vienok, kad visi tie pragariszki pragumai, iszmislyti įkvėptų cariszkos despotybės „czinovnik'ų nieko negali įveikti. Ką dabar daro maskoliai? Atsiunczia į musų brolių tarpą jau ir savo bobas — burliokes, tikėdamiesi, jog jų moteriszkos tą padarys, ko jie neįstengia.

Taip Szidlavos ir Titavėnų parapijose keliūse kaimūse atsirado (vid. „Apż-a“ N. 1) burliokės, kurios mokina użdyką vaikus skaityti, raszyti ir rokundų, o mergaites sivinių ir mesginių. Tos burliokės (mergos) turi prie savęs, sako, ir po mażą burliokiuką, kuris vakarais su vaikais pasiżaidżia, paszneka ir jūs szio bei to pamokina.

Mat maskoliai gal nugirdo kur musų dainą apie poną ir jo ożką, kur yra paminėta, kad, ko niekas, pagaliaus velnias negalėjo padaryti, tą įstengė padaryti boba. Reikia vienok tikėtis, jog burliokėms nepasiseks taip su mumis, kaip anai „pono pasiųstai bobai“. Musų broliai atras „spasabą“, kaip atsikratyti nů tų naujų „misijonorkų“ — jaunų maskalkų.

Ir mes amerikiecziai lietuviai turime tame dalyke prisidėti prie panaikinimo naujai atsiradusios maskoliszkų apszviestojų veislės. Nors per laiszkus raszykime į savo brolius, pażįstamus, kad nů tokių viesznių kůgreicziausiai atsikratytų.

„Apżvalga“ padůda gerą rodą, kaip nů jų iszsisaugoti, ir kiti lietuviszki laikraszcziai Prusůse nepamirsz gal placziaiu apie tą dalyką paszneketi.

— Patilpusioje sziame numeryje p. Stagaro korespondencijoje yra puikus užmanymas, butent apie uždėjimą tamtikros ukiszkos draugystės. Tikimes, jog musų draugai pp. redaktoriai Prusůse iszeinanczių lietuviszkų laikraszczių iszras laiką ir vietą savo laikraszcziůse, idant paragįti musų ukinįkus prie uždėjimo visur tokių draugysczių.

Isz Lietuvos.

A. a. kn. V. Bradunas.

Liubave Suv. gub. priesz Kalėdas numirė kun. Vincas Bradunas. Kitame „Vienybės“ numerije placziaus praneszime apie tą liudną naujieną.

Kunįgą Vaitkų (Vaitkiavicziją) kitą syk Czekiszkės kleboną, dabar pasvadino ant Lockavos klebonijos, Szaulių paviete. Pirm trijų metų kun. Vaitkus buvo Czekiszkėje, Kauno paviete klebonu. Ten per szermenis ano krasztо teviszkainio aficieriaus Liavdansko jo draugai maskoliai padarė vainiką su maskoliszku paraszu „ot druzei“ (nů draugų), liepė savo denszczikui ant Liavdansko grabo bažnyczioje uždėti. Pasakoja żmonės, kad buk kunįgas pasakęs, kad, jeguį to maskoliszko vainiko nů grabo nenuims, tai ans nabasznį ko nelaidos. Aficieriai vainįką nuėmė, bet kunįgą apskundė, kad ans draudżia dėti ant grabo vainįkus su maskoliszkais paraszais. Už tat kunįgas, tris metus Kretingoje, ant Prusų rubežiaus, Żemaicziůse kliosztoriuje atsėdėjes, vėl į Czekiszkę atvažiavo, bet tůjaus gubernatorius lyg isz nežinių vyskupo užklausė, koks ten Vaitkus Czekiszkėje atsiranda. O kada vyskupas, kaip ir visi vyskupai po maskolium prispausti, turėjo nů ten kunįgą atstatyti ant Lockavo nurodżius, tai ir gubernatorius patvirtino. Sziokiu budu kunįgas į Lockavą dasistojo.

Kunįgas Jurgaitis Szenbergo (Kurszůse) klebonas vėl Kretingoje metus iszsipakutavojo, ten nů maskolių pasodintas. Isz Jelgavos į Kauną ketin' kelti dżiakoną Kriszkioną. Taigi tą vietą užims arba kunįgas Jurgaitis, kurį maskoliai į Szenbergą pagrįżusį varo laukan, taip kaip Vaitkų isz Czekiszkės, arba bus Jelgavoje kunįgas Valentas isz Goldingos, taipo jau Kurszůse.

Arti Resiainių Kalnujůse tarpe vietinio kunįgo Lavrinavicziaus ir vokieczių liuteronų, kurie nor' bažnyczios żemes užimti, iszėjo vaidai, tům praszcziau, kad ir katalikai, żemes užimdami, prie to prisidėjo. Isz tos priežasties kunįgas L. nenor' ten buti, kitos vietos praszydamas.

Subatoje, kuczios dienoje pagal naują kalendorių szaltis pasikėlė sulyg 18 pagal Reamuro. Po daugel vietų szkarletina ir tymai vieszpatauna. Jeigu szalnos daeis sulyg 20, tai choleros bakterijos iszszals ir ji pavasarij neatsiras. Jeigu bus lengv żiema, tai ant to yra didel baimė.

Arti Eiriogalos, Kauno paviete, keli isz ponų D. — vyrai ir moterys subludo. Vien vyras isz to pernai numirė viens blusta; kaip sako, dabar pasitaisė, o dvi isztekėjusios moterys taipojau sublu do.

Isz tikro yra isz ko ponam blusti (isz galvos eiti), nes jų medegiszkas padėjimas prastyn eina, įpacz tie, kurie bankose dvarus užstatė, galės jų netekti. Sztai Telszių paviete Salantų parakvijoje bankas pardavė grażų dvarą Iszalius Szuazelio pono ir Tantelius Stancziko pono. Tas antras dvaras su 20 valakų żemės turėjo visas muro triobas ir pardůtas tapo moskoliui už 15,000 rublių, į tą banko skolą įrokavus. Isz tos priežasties, kad katalikams bajorams pirkti żemės nevalna, o katalikams ukinįkams tikt po kelias desentinas, tai maskoliai pigiai nuperka, bet su skola paėmę, o dar laidokaudami, vėl negal prie tos żemės iszsilaikyti ir tankiai aną desentinums lietuviams pardůda.

Visi dżiaugiasi nors isz to, kad isz Prusų lietuviszkoji agitacija vis platyn eina. Daugel yra kalbanczių, kad dabar nereikia maskolių daleidimo spaudos (druko) praszyti, nes paslaptinė, be cenzuros agitacija daugiau atnesz naudos, negu maskoliams spaudą daleidus. Taigi dabar nelabai kas dėl spaudos Maskolijoje darbůjas.

Po lenkmecziui pasodinti Lietuvoje burliokai po daugel vietų į lietuvius ir katalikus virsta. Popas nieko jiems negali padaryti, nes jie net tikt żemaitiszku budu moka į durnius pasiversti, bet jų yra taip jau daug, kad palicija jau negali jų prie cerkvės pri-

varyti. Taip tai dyla pas mumis pamažu „kazionnas“ tikėjimas ir kalba, o tai vis aczių prusiszkai agitacijai, kuri jau nů dvideszimts su virszum metų, tai yra nů laiko uždraudimo musų spaudos darbaujasi. Policija tyli, nes gauna už tat nů lietuvių didelias algas. Tie už pinįgus reikalą „abrusenijos“ pardůda. Ir Amerikos agitacija darbůtis pradeda.

Kunįgaikszcziai O–iai, prie karaliaus dvaro visokias mylistas turėdami po Žemaiczius zbitkus dirba. Dideliais ponais ir didžturcziais budami, laiko netikrus liudytojus, už pinįgus samdytus, ant sudo statydami ir stengias buti dar turtingesniais, neteisingas provas iszgrajydami. Dėl savo zabovos liep‘ dėl jaunůmenės dirbti visokius sodomiszkus griekus, patys prie to prigulėdami. Nů jaunumo paleistuviais budami netur‘ vaikų, o idant anůs turėti tokius vaistus kaip *confertativa* turės vartoti. Pėtnyczias ir subatas szczyrai (!) pasnįkauna, o žmogų užmuszti, nuplėszti už nieką laiko. Vis tai yra teisybė: kurie yra ant vietos, apie tą liudija.

— *Vilkijoje* Kauno paviete bažnyczios gal nebus, nės po jos sudegimo įtaisė parapija koplyczia zakristijono namůse ir apie bažnyczios atstatymą pas valdžią nieko nesirupina. Buvo didesnė viltis dėl bažnyczios statymo daleidimą gauti pakol koplyczios tos nebuvo. Dabar vienok maskoliai, kurie stengiasi isz visų pusių katalikų bažnyczias naikinti, džiaugias, kad bile kur koplyczia įtaisyta ir turės priežasti kalbėti, kad kitos bažnyczios nereikia, nės bažnyczia arba koplyczia jau yra.

Isz svetimų laikraszczių nei vienas taip ne pasiplatino po Lietuvą, kaip maskoliszkasis „Sviet“, kuris yra kasdieninis ir kasztůja 4 rublius ant metų. „Sviet‘ą“ dėl to visi skaito, idant dažinoti, ką maskoliai blogo nor‘ mums padaryti, o lietuviszkus užrubežinius todėl skaito, idant dažinoti, kas blogo ir paslaptinio per maskolius yra padaryta.

Petropilės „Žemaiczių ir Lietuvių Labdaringa draugystė“ ant paskutinio jaunimo surinko daugiau, kaip 80 rublių grynų pinįgų. Naujai daleista spaudinti Jelgavos knįginįkui Dravenekui nů Petropilės vyriausio Cenzuros Komiteto gaspadoriszką latviszką laikrasztį „Zemkopis“ (gaspadorius), kuris iszeis vieną kartą ant mėnesio (du arkuszu) ir kasztůs tikt vieną rubliu ant metų.

Žaltys.

— Kitą kart po lenkmecziui Szaulėnůse, Szaulių paviete pasredniįkas pribauginęs ir prispyręs žmonis pastatė paminklą ant garbės lenkų nugalėjimo 1863 metų. Paskui tas paminklas riogsojo griudamas be jokio pataisymo, nes pasredniįkui spekuliantui daugiau rupėjo savo dėlmoną (kiszenių) *) pripildyti. Paskutiniůse metůse tas paminklas su keturiomis varnomis, su iszskleistais sparnais ant kerczių pradėjo griuti, o gyvuliai į jį trintis. Labai buvo apie jį bjauriai. Bet kaip po lietuviszkus laikraszczius pradėjo jůktis isz to murįto stulpo, tai nekurie maskolių urėdnįkai pradėjo apie ji rupintis po ponus važinėdami, o žmonis skraidindami dėl pinįgų dėjimo ant taip svarbaus daigto, kaip tas su keturiomis varnomis paminklas. Jie vėl, iszplėszę nů žmonių pinįgus anůs pragėrė, arba su mergoms praleido, o tas murinis stulpas lyg ant žmonių pasijůkimo stovėjo. Maskoliai vienok ant savo pastatė, nės prispyrė prie pataisymo to stabo Szaulėnų valszczių, grumodami, kad starszina lenką iszmės, jeigu tas dalykas nebus tvarkoje (parėdke). Starszina tada matydamus, kad czia ne jůkai, turėjo pasirupįti: lupo nů žmonių pinįgus ir per tai norėdamas maskoliams įtikti paminklą atnaujino, varnas pagrąžino, aplinkui grotas padirbo, paraszus paauksino ir t. t. Gal tas valdžiai patiko, kad starszinai dovanų 200 rublių davė.

*) Nekurie rasztinįkai vengia nů žodžio kiszenė, laikydami jį už lenkiszką, bet tas klystinai. Kiszenė paeina nů kiszti ir tą žodį lenkai nů mumis pasisavino. Paėjimas dėlmono neaiszkus.

Szauliszkiai labai ant prastų metų rugoja, kad negali netik algų szeimynai, bet ir karaliszkų mokeszczių iszsimokėti. Nů desėntinos ten moka po 2 rublių 15 kapeikų. Viens gaspadorius nů Žagarės pusės dejůja, kad jam reikia ant metų iszmokėti į skarbą 250 rub. o gryno įėjimo turi tikt 50 rublių. Kiti vėl, per mėnesį penėtas žąsis Kurszůse pardůdami, po 180 rublių gauna. Apie Szakėnus ir Krůpius žmonis szmotą svogunų (cibulių) pardůda ir isz jų vercziasi, gaudami nů 5—10 purų isz puro svadinimo. Ant tos spekuliacijos daugumas pradėjo pulti per tai svogunai baisiai atpigo. Kur kitą met mokėdavo ant po 3—4 rublius, dabar moka Szauliůse tikt 1 rub., Jelgavoje 1,50 kap. Rįgoje 2 rub. Žmonėms nedatenk, paszaro, o vienok reikalaudami pinįgų pardůda sziaudus, kulius, szieną, vežedami aną į Kurszus ir Vidžemę. Jelgavoje už vežimą sziaudų (kulių) gauna 3 r. 60 kap., Rigoje 5 rublius. Už szieną gauna ant birkos po 4 rub. 25 kapeikas. Szeimynos algos vienok nepamažėjo, nes szeimynos nėra perdaug. Jeigu tik kas ant kelio pinįgus surinko, tai į Ameriką iszėjo, o katras neturėjo tai ir apsivogęs ne tik į Ameriką, bet ir į Afriką iszbėgo, o dabar dejůja sakydami, kad ten labai karszta esą.

Bernai ant savo drabužio ima sulyg 60 rublių — ant gaspadoriaus nů 30—40 rub. Mergaitės po dvarus ima daugau po gaspadorius mažiau. Ant savo drabužių jos ima nů 30—40 rub., ant gaspadoriaus nů 20—30 rublių.

Nů Žagarės kampo kůdaugiau į Chicago nueina, kur į popierines ir kitas dirbtuves pristoja. Nů Krůpių ir Szakėnų dabar daugiau iszeina, nei kitą kart.

Daugel dvarůse apie Eiriogalą ir Resiainius důnos truksta. Palaida szeimyna neturėdama pinįgų ant iszėjimo į Ameriką, kaip jie sako „pirmą“ ir „antrą“ (t. y. pietinę), ant kelių pradėjo užpuldinėti, kaip tai andai jums rasziau.

Resiainių kampe vaikai pradėjo sirgti tymais ir kitomis ligomis. Ten dabar viens arendorius ir merga isz proto iszėjo. Vieni bankrutavoja, kiti blusta, treti į Ameriką bėga, ketvirti rubavoje. Žodžiu sakant vieni dejavimai!

Daugel yra tokių, kur nů karumenės į Ameriką iszbėgę, pikti ant maskolių valdžios budami, pradėjo raszyti ant atidengtų kortelių į Lietuvą visokias kolones ir suarzinimus ant maskolių, isz po jų valdžios isztrukę. Pradėjo tůs laiszkus urėdnįkai ant pacztos skaityti, kaipo tai smatritelis Žagarės pacztos Szaulių paviete, ir daneszė apie tai palicijai į Szaulius. Isz tų laiszkų pasiaiszkino, kad per pacztą lietuviszki laikraszcziai isz Amerikos ir Prusų ateina. Per tat policijos mislis pradėjo pulti ant tų, kurie gimines Amerikoje turi. Tarp kitų vietų půlė apskelba ant gaspadoriaus B...os Pailiůse, Krůpių par. Szaulių pav. Atlėkė czia isz

Szaulių spraunįkas su savo įnagiais asesoriais, desėtnįkais, bet nieks ten neatsirado. Gaspadorius vienok baimę turėjo vis per neatsargius laiszkus, kurie daug blogo daro. Daugel yra tokių, kurie užrubežije nieko neatbodami, lyg anie drąsunai kiszeniuje szpigą karaliui rodo, o su savo plepėjimu daugel dėl savo brolių nenaudingų, o dėl maskolių naudingų daigtų iszplepa ir per tat tik iszdavėjais savo brolių pastoja.

Kas ką paslėptinio žino, tai su tûm savo prieteliui ar nė prieteliui pasirodyti skubinasi, idant jį už-gudrų laikytų. Atmenu sykį viens korespondentas prusiszko — lietuviszko laikraszczio pradėjo aiszkinti, kokiu keliu pas mus laikraszcziai ateina, musėt dėlto, kad maskoliams lengviaus butų viską sužinoti. Mat, dar dėl mumis mažai yra bėdos, – nori, kad dar daugiaus jos butų. Nori maskoliams padėti, idant mumis greicziau maskoliais padaryti. Juk nieks mumis taip prie lietuvystės nelaiko, kaip tikėjimas ir knįgos bei laikraszcziai, kurie isz svetur ateina. Kam gi reikia per laiszkus ir tai atidengtus iszaiszkinėti arba arzinti szirszes, pakol jos yra pakajingos. Dėl to gi ne be vertės yra priežodis: „Gink manę Dieve nû prietelių, o nû neprietelių asz pats atsiginsiu!“ Juk ir meszka norėdama ponams prie stalo patarnauti visus indus sukulė — Geriau, sako, su protingu pamesti (nės nieks nedažinos ir nors nesijûks), nei ką su durniu rasti, kuris plepėdamas gal dar bėdą padaryti. Taigi vieni dorus vyrai rupinasi savo pinįgus ant to dėdami, idant lietuviszkus rasztus tarp svieto praplatinti, iszrodydami jų padėjimą, o kiti per savo kvailumą ir norą mandriais pasirodyti gadina visą aną darbą.

Resiainių paviete taip daug vaikinų nû karumenės pabėgo, kad daugumą „lgotnų“ antrös kliasos į karumenę priėmė.

Gružděių parakvijoje, Szaulių pav. sieksnis aglinių malkų kasztûja nû 4–5 rublių, beržinių nû 6–7 rublių.

Grovas Kasakauskis savo dvare Vaitkiszkûse, arti Aukmergės, palocių per naują iszstaiso, net ir per žiemą dabar meistrai dirba.

Ne tikt į Kauną, bet į Vilnių, Jelgava, Rigą dûnkepiai turkai pribuvo, kurie taip gardžias bandutes, baronkas pradėjo kepti, kad vietinius piragkepius ir dûnkepius be uždarbio paliko. Taigi Rigos dûnkepiai davinėjo turkams 15,000 rublių, idant isz miesto trauktųsi. Tie vienok nesitraukė, todėl gal, kad gali daugiaus uždirbti.

Sztai žmonės 1862 mete nû baudžiavos isztruko; bet dabar vėl į ponų rankas įklius, nės jau nevienas vėl baudžiavą ponams eina, kaipo tai po daugel vietų Kauno ir Vilniaus gubernijos. Mažne kožnas ant laukų gyvenantis žmogus dėl iszsimaitinimo privalo turėti kokį nors gyvulį: karvę, parszą ar ant galo nors ožką. Taigi už pudymus, ganyklas, kur reikia pasiganyti, ponai didelius pinįgus lupa. Už ganyklą dėl karvės reik ponui užmokėti 2–4 rublius ir dûti dar piemeniui kelis skatikus arba per Sekmines atneszti anam surių, kiauszinių ir t. t., o jeigu piemû to negaus, tai ans szunimis gyvulį pjudys, bus ans ar be ûdegos, ar be akies arba sudaužytas su akmenais, pagaliais ir t. t. Jeigu žmogus neturi pinįgų, tai turi ponui už gyvulį baudžiavą eiti ir tai per vasaros sunkiausius darbus, kada diena verta yra ant dvaro stalo 50 kap. Taip kad už karvę atsieina atidirbti už 5, o gal ir už 6 rublius. Jeigu vargszas žmogus szieno neprisiszienavo, tai per žiemą tur' vėl arba baudžiavą eiti, ar pinįgus mokėti už kvatierą, vėl dienos ir t. t. Jeigu pieninga karvė, tai dar sziaip ir taip, bet jeigu prasta ant pieno, tai blogai, – pardûs bet ją, tai dar blogiau, nes suvisum be pieno pasiliks. — Bobeliai, t. y. tie, kur turi tikt po kelias desentinas žemės, tai vėl ganyklų neturi ir tur' taip pat už savo gyvulius turtingiems susiedams baudžiavą eiti. Jeigut svadin' ant pono žemės bulves, tai tur vėl už kožną purą svadinimo po 8–10 dienų vasarą atlikti. Žodžiu sakant biedni žmonės pradėjo vėl ponams baudžiavą eiti, kurie anksztai gyvendami tur' klausyti, nės kitaip nei ant pudymo pasiganyti negautų.

Apie Varnlaukį p. Gerdžiavicziaus dvarus, Resiainių paviete yra dideli miszkai, bet ir ten szįmet baravykų nebuvo. Kuczios dienoje, jeigu kas nû praėjusių metų jų neturėjo, tai be jų atliks, taipo jau per, gavėnę, nes nei lepszių džiovintų nebus. Dyvinas daigtas, kad aname kraszte Szeszuvojė ir kitose upėse vėžiai iszdvėso, kad beveik visai jų nėra. Jeigu katrą ir gyvą sugavo, tai parnesztas namo tûjaus padvėso. Sako, kad ir vėžius cholera užpûlusi.

Gal jųs nežinote nû kokio laiko tûs vabalus (t. y. vėžius) pradėjo valgyti. Sztai yra tokia pasaka, kad badmetije viename mieste gyveno moteriszkė su mažais vaikiukais, lyg viszta savo viszcziukus, kaip galėdama, maitindama. Mieste buvo didelis prudas, per kurį upelis bėgo, o tame prude buvo vėžių be galo daug, nės nieks tada anų nevalgė. Taigi moteriszkė matydama, kad smertis nû bado artinas, nės dėl maisto nieko neturėjo, sumislijo vėžius gaudyti, virti ir valgyt neżinodama, ar uû jų nusinû dys (nusitruczys), ar ne. Ma tė, kad smertis ar nû bado, a nû vėžių valgimo bus, tai vi tiek. Vienok kada anûs ja valgant nieko nevodijo, pra dėjo ir kiti valgyti, nû k daugumas nû bado smertie iszsigelbėjo. — Maskolijoj žmonės vežių nevalgo, per ta ten yra jų taip daug po upes kad su ratais per brastą upės važiûjant trata po tekiniai (ratais).

Kaszin ar cholera iszszals kad sulyg szioliai daugiau kaip 18 laipsnių Reamuro ne buvo, o 20 reikia. Szaltis ne didelis, szlajų kelias geras, o ledas ant upių stiprus, kur visur į ledinczias pradėjo vež ti, nės ant pavasario tam dalykui ans yra netikęs.

Dabar gelžkelių vagonai pilni mokylų mokįtinių, kuriûs karaliszki gelžkeliai veža už treczdalį pinįgų. Kurie mokįtiniai norėjo isz to pasinaudoti, turėjo dėl Liepojaus gelžkeliu važiavimo į Mineką raszyti, o isz tenai į gimnazijas atėjo tam tikri „lgotni“ bilietai. Studentai ant gelžkelių visokius zbitkus dirba: sztai Mažeikiûse mokįtiniai Jelgavos gimnazijos, nepasergėjus geležinkelio tarnams, atkabino tûs vagonus, kuriûse Liepojaus gimnazijos mokįtiniai važiavo ir trukis eidamas anûs paliko sulyg kitam trukiui, kuris ėjo puse dabos (paros) vėliaus.

Dyvinas daigtas, kad Žemaicziûse, nors dûnos visur truksta, javai atpigo. O tai per tat, kad ant Kalėdų, pinįgų reikiant, isz paskutinos pardûda, ant rytojaus nežiurėdami.

Žaltys.

— *Senapilė* Numerij 50 pernyksztės „Vienybės“ praneszau, kad ukinįkai nû Senapilės rengėsi uždėti savo locną lietuviszką krautuvę.

Pasakiau tada, kad ant Naujų metų turėsiąs buti tas kromas atidengtas. Bet kaip pasirodė, tas dalykas ne taip tai lengvai yra iszpildomas. Da ir sziądien nevienas svajoja apie tą kromą, daugumas norėtų prie jo prisidėti, bet nėra kam pradėti. Toksai darbas ne vieno atliekamas, o prieg tam suvis naujas ir neregėtas tarp musų ukinįkų, reikalauja iszmananczių vadovų, kurie energiszkai (sztangriai) už to imtųsi ir butų pats turtingais ir per tai isztikimais. Pasirodė, kad tokių vadovų visai neatsiranda: daugumas turtingesnių ukinįkų, taip vadinamų szimtamargių, tankiausiai su paniekinimu ir iszjûka apie tą krautuvę atsiliepia. Atsirado net viens toks „ponaitis“, turbut truputį prie lenkų prisilaikantys, kuris pradėjo tiesiok į akis vadįti paikiais tûs kurie mislija apie tokį kromą; na, o žinoma, kad musų žmonės lengviaus „sudurnyti“, ne kaip prikalbįti prie ko naudingo, bet naujo darbo. Kaip ten nebebutų, da ta idėja neiszgeso, ir daugumas da ir sziądien tikisi matyti lietuviszką ukinįkų krautuvę. (Nenorėtume tikėti, kad Senapiliecziai ukinįkai, pamestų taip puikų ir naudingą užmanymą ir tûmi vietoje pagyros užsipelnįtų visų lietuvių papeiką. Jeigu pradėjote, broliai, taip puikų užmanymą, tai ir laikykitės, įvykdįkite jį, o apturėsite naudą ir garbę nû visų lietuvių. Red.)

Abelnai szios dienos žengime pirmyn lietuviai, kaipo žemdarbiai, negalėjo neatkreipti akį ir ant žemdarbystės, savo didžiausio, o isz dalies, gali sakyti, ir vienintėlio amato. Atsirado tokių ukinįkų, kurie norėtų uždėti ką tai panaszų į draugystę dėl pagerinimo savo ukių. Susitarę kokia deszimts, ar daugiaus, ukinįkų, szventomis dienomis po dievmaldystės važiûtų visi pas vieną isz susitarusių. Ten apžiurėtų visą jo ukę, nutartų, kas pas jį yra bloga ir kaip reikia pataisyti, ir vienkart visi prisižiurėtų tam, kas pas jį yra gero, kad paskui kiekviens pas savę tą užvestų. Sekanczią szventę susirinktų visi pas antrąjį ir taip paeiliui visus susitarusius aplankydami, galėtų nemažai prie patobulinimo ukės prisidėti. Prie tokių susirinkimų neturėtų buti jokių baliavojimų, nes, kaip sako musų ukinįkai, ir žaliais barszcziais baliavojant, galima netekti ukės.

Neabejojame, kad ir szitas susitarimas butų labai naudingas: susitarusiejie ukinįkai tobulįtųsi ukėje, jau jei ne dėl ko kito, tai nors kad neturėti gėdos nû sądraugų, kurie atsilankę už kelių sanvaiczių ir neradę jokių pagerinimų, kuriûs jam nurodė reikalingais, už tai žinoma, nepagirtų. Susirinkdami ukės dalykûse, neiszkęstų neskaitę ukiszkų rasztų; prie ukiszkų atsirastų ir kitoki skaitymai, ir tokiu budu įsiukvatįtų nevienas prie lietuviszkų skaitymų ir knįgų. Toki szventadieniniai susirinkimai atitrauktų ne vieną nû karcziamų, o labjaus suartįtų tarp savęs lietuvius, kur jie galėtų pasikalbėti apie savo veikalus ir paskui ant valscziaus susirinkimo ar kur kitur vienybėj' atstovėti kokį naudingą užmanymą, arba apsiginti nû kokio maskoliszko gudrumo — susivienytų tarp savęs — o kur vienybė, ten ir stiprybė. Bet ar įvyks ta draugystė? Vargu. Vargu dėl to, kad nelabai gal atsitaikyti ukinįkų suprantanczių naudingumą to susivienijimo, o gyvenanczių netoli vienas kito, nes gyvenantiems toli viens nû kito butų per sunku susirinkti į vieną vietą. O labjausiai „vargu“ dėl to, kad ukinįkai nesupranta, kad jie blogai ukauja ir kad galima daug geriaus ukauti. Pasakyk ukinįkui, kad jis blogai veda ukę, tai gatavas palaikyti tavę už beprotį. Kaip, pagal jo nûmonę, galima geriaus gaspadoriauti: užknisk lauką, užberk, kokiais turi, grudais, laikyk, kiek gali, gyvulių, kuriûs per vasarą ganyk, o per žiemą szerk sziaudais, iszvežk ant metų sykį, kada turi daugiausia laiko, męszlą, jei pajiegi ir suspėji — visą, o kiek liks, tegul lieka ant kito meto (juk jo nieks isz tvarto nepavogs!), na, ir užderės javai toki, kaip Dievas dûs! Į szitą užsenėjusią nûmonę — buk ukinįkui geriaus gaspadoriauti negalima, kaip sziądien yra gaspadoriaujama, atsimusza, nei į kokią sieną, kiekviens stengimasis prikalbįti ukinįkus, kad pagerįtais pragumais imtųsi už ukės. Czia gal subyrės ir ta užmanytoji draugystė.

Nepamenu, kad služaunįkai kada butų taip beprotiszkai elgęsi, kaip szį tarpkalėdį. Jau tai kasmets per tarpkalėdį bernai pauždavo, pagėraudavo dieną, kitą, apsipirkdavo, ko reikia, ir vėl grįždavo į kasdieninį budą gyvenimo. Bet szįmet atsirado tikrai paszėlusių, kurie visų metų algą į kelias dienas praleido. Buvo tokių, ką samdėsi, nei koki ponai, kambarį vieszbutyje (hotelije) ir loszė isz kortų su draugais, pakol į kelias dienas visi neteko savo algų, nes ką iszloszia, tûjaus prageria, o juk nevisada iszloszi: kitas isz tavęs iszloszęs ir tavo pragers. Tokiu budu į kelias dienas suvažiavo į žydų kiszenius visų tų mandroczių sunkiai užkaltos per metus algos. Ir kur czion žydai nelobs, o lietuviai nevargs? Juk visi tie bernai, toki mandri tarpkalėdij', ątsiėmę algą pasididžiûdami sukisza žydui, neužsiskalsįdami ant senatvės nieko, o pasenę, pavirtę į ubagus, neeina praszinėti pagelbos pas žydus, kuriems jaunystėje viską, gali sakyti, padovanojo, bet vėl prie tų paczių lietuvių tiesia ranką, praszanczią pagelbos....

Jau ir szįmet atsiranda daugumas geidżianczių keliauti į tą palaimįtą Ameriką, tik laukia, pakol bus daleista ten vykti. Kiti laukia laivakorczių atsiųnczіant nû giminių isz Amerikos. Daugelis yra tokių, kurie graudinasi, kad pereitą pavasarį neiszkeliavo, nes pakilo kalbos, kad per 5 (pagal kitus — per 7) metus nieks negalėsiąs dasiekti Amerikos, kaip lygiai ir isz ten nieks nepargrįžsiąs. (Dabar da tik ant vienų metų nutarta sulaikyti emigraciją isz Europos, t. y. neleisti isz ten važiûti į Ameriką žmonių (nors nevisų) nû 1 d. Kovo szių metų iki pirmai — kitų. Red.).

Ant Naujų Metų pakilo szaltis, buvo 12 laipsnių Reaumuro, kaip lygiai ir pirmą dieną Kelėdų, nors pirmiaus priesz Kalėdas ir tarp Kalėdų ir Naujų Metų buvo menkas szaltis.

Atsitinka, nors netankiai, susirgimai, o kaip kada ir smertis nû raupų. Raupais serga beveik tik vienų liûsinįkų vaikai, gyvenanczių menkose, surukusiose ir drėgnose grintelėse (pirktelėse).

V. Stagaras

— *Karaliauczius Prusûse.* Kiek lietuvių Karaliaucziuje gyvena, nežinia, bet rodos, kad ne permenkai nės tankiai matai grynai lietuviszkus vardus prie butų paraszytus, tikt reiktų kokiam atsztražniam (?Red) žmogui jûs kruvon suszaukti ir czion įtaisytį kokią lietuviszką draugystę, kuri dėl Lietuvos be naudos nebutų. Tankiai taikėsi (gadijos) ulyczioms beeinant, kad gir-

dėjau lietuviszkai bekalbant. Kartą radau muzėjuje kelis lietuvius, prastus žmones, kurie motyniszkoje savo kalboje sznekėjo. Neiszmanydami vieno daigto klausė manęs vokiszkai kas tai butų. Atsiliepiau: Ar vokiszka kalba terptautiszka, kad toje klausi? Žmonelės nusidyvydami atsiliepė: „Ar galėjome žinoti, kad, pone, kalbėsi lietuviszkai!“

Noriu czion apraszyti vieną palaiką senovės, nurodantį ant ano laiko, kada kryžiokai karėse senūsius prusus bei lietuvius apvaliodami kankino ir į vergystę su savim drauge gabenosi. Rodos yra pergalėjimo ženklas kryžiokų ant prusų bei lietuvių. Tas paminklas prie vieno buto arti pilies augsztas prie stogo pritaisytas. Sugautas lietuvis ir prusas, geležiniais panczias surakyti kiuto nūgi, nusiminę ir lyg vaitodami prie stulpo pririszti, kurs su kryžiokais žįmiais (herbais) iszgrožintas. Apaczioj‘ jų stovi kryžiokas kariszkame aprėde lyg koks pergalėtojas, kurs pasididžiūdams laiko iszkėlęs kardą. Rodos, kad szitas paminklas czion lietuviams ant apjūko ir nužeminimo stovi. Pažiurint man szirdis plyszti galėjo ir pasibaisėdams, kad taip civilizavotoje gadynėje dar tokius ženklus baisios barbarystės atvirai žmonėms matyti dūda, nukreipiau akis szalin.

Karaliaucziaus akadėmija nėr‘ labai didžia. Yra apie 700 studentų su 70 profesorių. Didžiausia dalis studentų 300 priklauso mėdiciniszkai daliai, 200 juristiszkai, 150 teologijai ir 100 philosophijai. Nežinia, kur tie visi gydytojai patilps: praktikūjanczių jau per daug yra, o kad dabar tokios minios mokinasi, tad bus jiems, įpacz jaunesniemsiems sunku dūną užsipelnyti. Teologų ir jau perdaug, taipojau ir philologų. Szitie beroda paskutiniame laike labai susimažino, nės pirm 10 metų budavo jų apie 300. Ant tautų žiurint yra didžiausia dalis vokieczių, mažesnė lenkų, o lietuvių rodos visai mažai. Prie akadėmijos priklauso ir lietuviszkas seminaras, kur nekursai vyskupas Lakneris lietuviszkai iszguldo, bet pats rodos nelabai daug lietuviszkai gali. Apie 20 studentų szitame seminare pribuna, labjausiai teologai. Ir lenkiszkas seminaras yra. Lenkai turėjo pirma savo draugystę, bet akademiszkoji vyriausybė ją neperseniai iszardė. Gyvūja czion ir katalikiszka draugystė, kuri, rodos, turi tikėjimiszką tendenciją. Visi sutdentai Karaliaucziaus, taipojau ir kitų akademijų Vokietijos, dalinasi į dvi dalis, į tokius, kurie prie draugysczių priguli ir į tokius,kurie sav vieni gyvena. Draugysczių studentai vėl dalinasi į tokius, kurie pažymius (margas kepures) dėvia bei prie mensurų (kapojimų su kardais) priguli ir *konlenrstudentais* vadinasi, ir į tokius, kurie nė pažįmių nedėvi, nė kapojasi. Tendencija konleurstudentų yra girtavimas ir uliavojimas; prie mensurų parodo jie savo drąsumą bei galybę, garbės įžeidimas pas jūs vienat krauju teatitaisomas. Duellos berods uždraustos ir asztriai baudžiama už jas (iki 6 mėnesių sunkaus darbo), bet ta bausmė nesulaiko anų studentų ir tankiai užpraszo jie vienas kitą ant duellės. Viena tų draugysczių vadinasi „Littuania“, bet jos tendencijos tos paczios, kaip pirma sakiau. Kitos draugystės gana geros, jei ne daugiaus, tai nors jų mieris szaunus; nū girtavimo nei viena neatsisako. Czion yra philologiszka, teologiszka ir mediciniszka draugystė. Lietuviszki studentai atėję į Karaliauczių nežino, kur nudingti, nės jų permažai yra, kad galėtų kokią draugystę įsteigti. Todėl turi neretas jeib kad nepasiliktų visai atskirtas, prie vokiszkos draugystės turi pristoti. Gaila, kad studentai nepasilieka per visą laiką toje paczioje akademijoje, bet valandą czia, valandą kitur studierūja. Butų lietuviams daug geriaus, kad jie pasiliktų visą laiką Karaliaucziuje ir czion kruvoje apie tautiszkus reikalus pasirupintų.

(Nenorėtume sutikti su gūdotinu korespondentu, kaslink to, buk studentai — lietuviai Karaliaucziuje dėlei savo neskaitlingumo negalį įsteigti lietuviszką draugystę. Priežaszczia to negalėjimo greicziausiai yra ... atszalimas tulų anos akademijos studentų lietuvių dėlei savo tėvynės. Red.)

Chronopolitanus.

Isz Kitur.

— *Suv. Valstijos.* 17 d. Sausio miete Fremont, O. numirė Rutteford B. Hayes, eksprezidentas Savienytų Valstijų.

A. a. R. B. Hayes gimė Delawar‘e, O. 4 d. Spalių 1822. Pabaigęs mokslus ant provinijko apsigyveno mieste Cincinnati. 1861 metūs, kilus naminei karei, pasidavęs į kariumėnę, dastojo urėdo general-majoro.

Po atlikimui kariaunos tarnystos buvo iszrinktas delegatu į kongressą, paskui buvo du syk gubernatorium valstijos Ohio. 1877 metas tapo iszrinktas Suvienytų Valstijų prezidentu (19 isz kaleinos Suv. Valstijų prezidentas), kurį tai urėdą iszlaikęs per ketveris metus, paskui pasiszalino į miestą Fremont, kur ir galvą padėjo. Kaipo prezidentas buvo tai teisingas dėl visų vienokis žmogus ir daug nusipelnė, nuramįdams ir sutaikydams pietines valstijas su sziaurinėmis.

— 21 d. Sausio eksplodavojo ties miestu Alton, Ill. naftinis trukis, susimuszdams su kitu pasažieriniu trukiu.

Szesziolika žmogystų ant vietos smertį atrado, o da didesnis skaitlius baisiai sužeisti. Tarpe užmustųjų ,sako, didesnė pusė buvusi Shurtleffe Collegijos studentai, iszsiųsti ant misijų.

Tą paczią dieną eksplodavojo septinios tonos parako netoli Hantington, W. Va. ir nemaž blėdies padarė mieste.

— Mieste Springfield, Mo. pereitą subatą sumiszo kaliniai ir, pergalėjus, sargus apie penkiolikai pasisekė pabėgti isz kalėjimo.

— Anas garsusis Carnegie sziose dienose žada atsilankyti Pittsburgh‘e (netoli Homestead‘o). Rasi, jis savo locnomis akimis pamatęs skriaudą darbinįkų ir jųjų vargingą gyvenimą, suteiks sziokius tokius palengvinimus ir dėl nelaimingų Homestead‘o straikierių.

— *Vokietija.* Cholera czia kas syk vis daugiaus ima gąsdįti žmonis. Taip mieste Neitleben ligonbutyje dėl lunatikų (t. y. tokių, ką miegodami vaikszczioja) nū kelių dienų po kelioliką ar ir keledeszimts aukų choleros kasdieną atsiranda. Kas bus-gi ant pavasario ten, kada atszils?

— *Belgija.* Kaip visur, taip ir czia, o įpacz didesniūse miestūse, yra daug žmonių, kurių gyvenimas neyra užvydėtinas.

Bėdoje žmogus, žinoma, skundiesi ant savo padėjimo ir, matydams kitus be vargo gyvenant lyg ir pavydi jiems. Kad dar kas pakursto, tai nesykį žmogus bėdos prispaustas, vargo suėstas, ir labai neprotingai pasielgi. Taip ir Belgijoje pavargę žmonės, pa-

kurstomi anarchistų nesykį sukėlė jau didelius trukszmus. Pereitą czetvergą apie 800 negaunanczių darbo darbinįkų, o ir taip visokių valkatų susirinko ant Konstitucijos Pliaciaus Brusselėje, Belgijos sostapilėje, kur jiems keli rėksniai anarchistai ėmė įszneketi, kad jiems priguli visi miesto turtai ir kad jie gali be jokio atsakymo imti už dyką isz krautuvių valgį ir apvilktuvą. Sujudinta minia pūlėsi su klyksmais į miesto krautuves ir suėmė isz szeszių dūnkepinių visą,dūną kurią jau pasidalino tarp savęs, jau iszmėtė ant ulyczių (gatvių). Sziame ermiderije żandarai su kardais buvo užstoję kelią įszėlusiai miniai, bet nieko isz sykio neįveikė. Tik paskui, pribuvus didesnei ginklūtai pagelbai, maisztinįkai tapo iszvaikįti į visas puses. Nemażai ir kraujo żmonių ten buvo pralieta.

Panaszus atsitikimas įvyko Londone ir Amsterdame (Niderlandijos mieste).

Pastarame mieste, t. y. Amsterdame minios maisztinįkų taip narsiai ėmėsi su palicija, kad 200 żandarų neįstenkė jų apmalszyti.

— *Prancuzijoje* pradeda da labjaus maiszytis. Socijalistai ir rojalistai buvo stengęsi panaikįti respublikiszką valdżią, bet tapė atidėngti jų sūkalbiai. Dabar kas diena galima iszgirsti apie aresztavojimus augszcziaus pastatytų (ir didesnių sukczių) asabų, kurie prigulėjo prie kompanijos Panamos kanalo perkasimo.

Nežinia, kaip tas viskas pasibaigs.

— *Serbijoje* visos partijos dżiaugiasi isz susitaikinimo eks-karaliaus Milano su savo paczia Natalija. Milanas buvo persiskyręs su savo paczia ir jo vaidai su ja nemażai trukszmo buvo padarę Europoje, o Serbijai ne maż blėdies.

— *Maskolija.* Apie żvėriszką maskoliszkos valdżios budą skaitome angliszkūse laikraszcziūse.

Maskoliai nepasikakina tūmi jog paskutinį, taip sakant, kailį lupa prispaustoms tautoms, bet da priverczia tas tautas linksmįtįs isz savę (t. y. tų tautų) nelaimių. Taip, maskolių valdżia iszdavė paliepimą, kad pripūlanczias szį metą szimtmetines sukaktuvės taip vadinamo antro Lenkijos padalinimo apvaikszczioti su iszkilme: pūtomis, dievomaldyste bażnycziose, parodomis ir t. t. Varszavo general gubernatorius Gurka iszkels dėl tos priežasties (t. y. kad pasityczioti isz lenkų patrijotiszkų jausmų) didelį balių, ant kurio užpraszė prakilnesniūsius lenkus. Daugumas lenkų ir lenkių, nenorėdami savo tėvynės sudraskymo sukaktuvėse linksmįtis, atsisakė nū to baliaus, nudūdami ligonius, kiti taip apsisakė, jog nenorį priimti pono gubernatoriaus „meilaus“ užpraszymo.

Daugumas lenkų Varszavoje dabar aresztavota už giedojimą tėvyniszkų giesmių.

— 17 d. Sausio szių metų baisi nelaimė įvyko ant geležinkelio tarpe miestų Zlatousk ir Samara. Bevažiūjant isz Zlatousko trukiui su rekrūtais, viename vagone pasirodė ugnis. Per żioplumą ar per nesupratlyvumą geležinkelio tarnų, kurie nesusiprato sustabdyti trukį (treiną), ugnis greitai apėmė visą vagoną. Rekrutai nezinodami, kur dėtis, ėmė szokinėti per lengus, bėgant trukiui, kiti liepsnose atrado smertį.

Atvažiavus tik ant stotės (stacijos) ponai urėdinįkai apskaitė, kad 49 żmonės smertį gavo, o apie 20 suvirszum baisiai apdegę buvo.

Maskoliui mat nėra ką daug apstoti apie rekruto gyvastį: jų daug yra. Tokios tai naujienos isz Maskolijos.

Kritika rasztu apie seniausia Lietuvos istorija.

(Tąsa.)

B. LATVISZKOS KRONIKOS. 1

1. Endrikis Latvys 2)

— Slaviszki autoriai jį trumpai Latviu „Lotvak“ vadina. — Yra tai seniausias mums pażįstamas lietuvių kronistas. Jis gyveno Rigos vyskupo Alberto gadynėje. Savo kronikoje jis apraszo pradżią krikczionystės Latvijoje nū 1184 iki 1226 m., o įpacziai placziai gyvastį 3 pirmųjų Rigos vyskūpų: Meinardo Bertoldo ir Alberto. Apie susineszimus Lietuvos su Latvija jis tikt trumpai teskalba, kaip ir kiti latviszki kronistai. 3) Jo kronikoje apie Lietuvą tikt szitose vietose raszyta: p. 4,27,29,30,31,48,50, 51,55,56,62,66,83,92,98,132. 4)

2. Latviszkoje kronikoje, 5) kuri poetiszkai sutaisyta, yra suraszyta latvių istorija nū atsibaldymo vokiecziu iki pergalėjimui lietuvių kunįgaikszczio Maseko 1290 per kryżokus.

3. *Hermann de Warteberge Chronion Livoniae 6)*

C. RUTĖNISZKAI — LIETUVISZKOS KRONIKOS. 7)

1. Seniausia lietuviszka kronika 8)

2. Metraszcziai Aleksandro Bychovicziaus (kuningaikszczio Zaslavskio metraszcziai).

M. Stryjkovskis sako esąs szziedvi seni kroniki savo veikale suvartojęs. Buvo jiedvi raszyti, kaip visos seniausios lietuviszkos kronikos rutėniszkai (ne rusziszkai) 9) Gaila, kad jiedvi prapūlusi.

3. Du lietuviszki metraszcziai Chodkevicziaus.

Apart anų dviejų jau minėtų metraszczių raszo Stryjkovskis dar apie du kitu, ką Grodecke pakavonėje starostas Aleksandro Chodkevicziaus buvę. Abejūse metrasziūse apie istoriją karaliaus Mindaugo raszyta.

4. Lietuviszkosios kronikos rutėniszkojo Djako buvo labai prastos ir kliaudingos, ką ir Stryjkovskis raszo.

5. B-Supraslіszkos kronikos kunigaikszczio M. A. Obolenskio, 10) iszdūtos pirmą kartą kunįgaikszczio Mikelio Obolenskio Maksvoje 1836 m. Abejose dalyse, Naugardiszkose kronikose, randasi daug naudingų żinių apie seniausią Lietūvos istoriją ir daug faktų, kokius Stryjkovskis dar visai nepażino.

6. Kijeviszkos kronikos Safanovicziaus raszytos 1673 m. susideda taipojau isz dviejų dalių, lietuviszkų ir lenkiszkų. Safanoviczius pradeda Lietūvos istoriją su Gomoru, sunūmi Japėto, ir baigia su Zigmundu I. Jis vartoja tankiai kroniką Stryjkovskio.

7. Kronika Nestorio 11) yra seniausia slaviszka kronika; prasideda su laiku Noako, Nestoris apraszo labai aiszkiai vainas Lietuvos su rutėniszkais kunįgaikszcziais. O jo apraszymai yra tikėtini, nės jis raszo kronologiszkai taip, kaip jam żmonės papasakojo arba kaip jis pats matė.

D. LENKISZKAI—LIFTUVISZKOS KRONIKOS.

1. Kronika Motiejaus Stryjkovskio. 12)

Motiejus Osostevicziu Stryjkovskis, gimęs 1547 m., miręs 1582 m , yra didżiausiu Lietuvos kronistu. Toli apkeliavęs mokėjo jis daug kalbų: lietuviszkai, lenkiszkai, lotyniszkai, vokiszkai, latviszkai, rutėniszkai, gudiszkai, bulgariszkai ir slavoniszkai. Ilgą laiką gyveno jis Lietuvoje ir rankiojo tarp żmonių lietuviszkas pasakas ir dainas.

Jis nużenklino Lietuvoje daug pilių, bažnyczių ir muszių (kovos) laukų ir suraszė visokius senus religijiszkus ir tautiszkus budus bei paproczius, kokie aname laike Lietuvoje dar vartojami buvo. 1573 m. gyveno jis Latvijoj', keliavo tad į Turkiją ir Graikiją bei aplink gulinczias żemes; tad namon pargrįżęs įgavo jis nů żiamaitiszko vyskupo Giedraiczio augsztą bažnyczios urėdą Miedininkůse. 1582 m. buvo Stryjkovskis Karaliaucziuje ir atspaudino czion savo „Kronika Litewska". Prie suraszymo szitos knįgos vartojo jis 12 lietuviszkai raszytų kronikų, 5 prus., 4 latv., 5 lenk., 4 kijev., kelias rusiszkas ir daug kitose kalbose raszytų. 13) Berods jo kronika tėra vien didis rankius medegų istorijos Lietuvos; ką jis savo kelionėse darbszcziai surankiojęs buvo, suraszė jis kronikoje ir tokiu budu tankiai istoriszkus faktus su pasakomis sumaiszė. Tacziaus szita knįgą yra jo didżiausiu darbu; beveik visą savo gyvastį jis tam darbui paszventė ir dirbo su didżiu akylumu bei, kiek įmanant, su asztria kritika. Pirm kelių metų buvo baisus vaidai atsiradę tarp lenkiszkų mokintų dėl szitos kronikos; keli jai pritarė, kiti vėl atmetė.

(Dar neviskas)

1) Bonnel, Russ. — livlaend. Chronograph. von d. Mitte des IX Jarhunderts bis Z. Jare 1410. St. Petersburg 1862.

2) Scriptores rer. Livon. Riga 1853.

3) Script. rer. Pruss. II. po 9.

4) J. Danitowicz I c. p. 45.

5) Napiersky u. Meyer, rer. Liv. tom. I.

6) Veizd. 10).

7) Daniloviez, c. I, p. 47 ss.

8) J. Daniloviez, Latopisiec Lilwy i Kronika Ruska. Wilno 1824 ir 1827

9) Stryjkovski, kronika T. I, p. 654.

10) Szitos kronikos vadinasi B— Supraslіszkos dėl atskyrimo nů A— Supraszliszkų, kurias Danilovicziu s 1828 m. bibliotėkoje minykų Basilijonų Supraszlėj' arti Bialystoko rado. Jose apraszo Lietuvos istoriją pradedant nů smerties Gedimino kunigas Ikvanoviczius paliepiant kunįgaikszcziui Simonui Odyncevicziui. Atspausdintos Vilniaus laikrasztyje 1823 m.

11) Lenkiszkai pervertė A. Bielovski, Monum. Polon.

12) L. Rogalski, Historia literatury polskiej. Varszava 1871. — L. Gołębiovski, o dziejopisach polskich p. 102.

13) (Braun) de scriptorum Poloniae et Prussiae virtutibus et vitiis. Colon. 1723 p. 36 sg.

Sugyvenimo Vilnyse.

(*Sundulio isz latviszko guldė L.*)

(Tąsa.)

* * *

Kożno żmogaus szirdyje gyvůja dieviszka kibirksztėlė. Nůdėmės, prasiżengimai gali szią kibirksztėlę prislėgti, bet nenumarinti. Szi dieviszka kibirksztėlė gyvůja tyloje ir, didżioms nůdėmėms augant, rodosi, kad ji butų użgesusi; bet taip nėra. Yra laikai ir nůtikiai gyvenime, kuriůse szi użliepsnoja ir naikina nůdėmes su visais prasiżengimais. Ir jei żmogus per visą savo ilgą gyvenimą mirktų nůdėmėse, tacziaus valandoje smerties szi dieviszka kibirksztėlė użliepsnoja ir tada żmogus norėtų pataisyti savo piktą gyvenimą. Bet laimingas tas żmogus, kam dar prie gyvenimo szi dieviszka kibirksztėlė użliepsnoja ir ima virszų ant nůdėmių ir prasikaltimų, tam dar yra laikas pataisyti nůdėmėse ir piktus paproczius pamesti, grįżti prie savo prideryscziu, isztikimumo, meilės ir kitų żmogaus tiesų, kas jam nů Sutvertojaus prisakyta drucziai laikytiesi szios pasaulės sugyvenimo vilnyse.....

Ir Kruminų Edvardo szirdyje dar żėrėjo dieviszka kibirkzstėlė, nors nůdėmėms ir piktiems paprocziams tarnavo kaip geležinis kankintojas. Berods Edvards drucziai kovėsi su savo baisiausiu velniu; bet szis jį pergalėdavo ir stumdavo prapultyn iki kaklui. Jů daugiaus jo saužinė pabunda ir iszmėtinėja jam piktus darbus, jů kiecziaus jis rupinasi ją paskandįti degtinėje ir aluje. Tiktai kaip alkoholis jį savo garu apkvaitina, jis jaucziasi ramus ir laimingas.

Aną dieną, kad Elė it pasiutusi atidarė pecziaus duris, idant savo vyrą tvaikais użmusztų, — Edvards kovėsi tarp iszgąsczio ir gaileszczio. Jis aiszkiai matė, kad jo prideryste buvo Elę gůdoti, dėl jos ir dėl savęs dirbti, bet vėl jo szirdyje pasikėlė piktumas už Elės iszmėtinėjimus, kuriůs ji jam paskutiniame laike sakydavo.

Jis użsidėgė, jo sumaiszytas kraujas traukė jį prie alkoholio, — jis pats nežinojo, ką turi daryti savame piktume; jis atėmė nů Elės paskutinį skatiką ir dar ją muszė, kada ji rupinosi jį prilaikyti nů piktų darbų.

Jis labai nusigando savo kankynėse ir, negalėdamas daugiaus rasti ramybės girtybėje, vėl pagrįżo namon; buvo pasirįżęs Elę perpraszyti, susitaikinti, todėl ankszcziaus parėjo namon; bet matydamas Elę piktą ir mėlynai raudoną drużę ant jos veido, ką padarė szį rytą botago kirtis, jis isz naujo użsidegė savo piktume. Jis půlė ant lovos, kad miege użmirsztų savo piktumą; bet miegas szalinosi nů jo. Tad użrėkė ant Elės; kad jį netrukdytų, tegul rengiasi eiti, norėdamas per tą laiką savę numalszinti ir piktumą panaikinti. Jis matė, nusidavęs miegtancziu, kaip Elė kovėsi sunkioje dvasios kovoje, jis matė jos darbavimąsi apie peczių ir tai, kaip ji ant jo kreivomis akimis żiurėjo, kaip ji atidarė pecziaus dureles ir kaip tą padariusi, pati kaip patrakusi iszbėgo laukan.

Tik ką Elė buvo iszbėgusi, jis pasikėlė nů lovos ir żiurėjo į ją, ką ji daro. Tvaikai, keldamiesi isz pecziaus, nemaiszė jo dumojimus. Nů Elės aszarų szlapia skarytė, kuri ant skůmės guli, jam aiszkiai parodė, kokias kankynes Elė dėl jo kentėjo. Piktumą, neiszpasakytą piktumą jis użjautė savo szirdyje patsai ant savęs.

Szi żmona, kuri taip karsztai jį mylėjo, dėl jo buvo taip sunkiai kentėjusi, buvo taip ilgai jo negerumus iszkentėjusi ir dėl jo dirbusi. Kokios gi kankynės jos duszioje nesidrąskė, pakol dvasia neapsimalszino ir tad pasirįżo nů savo vyro iszsiliůsůti. O kas tam viskam buvo kaltas, jog ji turėjo kaip ir patrakti ir szį żingsnį żengti? Jis, Jis — Edvards tikt vienas buvo tam kaltas!...

Edvards, savo nedorybes pripażįndamas, pamatė, jog czia jam negalima ilgiau bebuti; jis turi iszeiti isz szios stubos, iszeiti ir isz Rigos. Susigraużęs ir su szirdies gaileszcziu kraipydamosi artinosi durų link; bet ir vėl atgrįżo atgal. Jis paėmė popierą ir użraszė: „Asz żinojau, ką tu norėjai padaryti. Asz iszėjau."

Szią żinelę jis padėjo ant lovos ir iszėjo isz stubos ir isz miesto ant nežinomos laimės ar nelaimės, kur kojos nesza....

Ten toli už Rigos, szalia kelio sėdėjo ir verkė, — verkė, liedamas karsztas aszaras už savo nedorą gyvenimą.

Dieviszka kibirksztėlė atgyjo szio vyro szirdyje, pergalėdama jo piktybes ir nedorybes. Szi kibirksztėlė gaivino to vyro szirdyje pridery stės ir gaileszczio jausmus.... Żmogau! szią dieviszką kibirksztelę szirdyje tegul neprislėgia piktybė,

pikti prasiradimai ir įproczių tvaikai! Nedaleisk jai mažintiesi nei užtilti; bet gûdok ją ir vartok ją pats dėl savęs ir dėl artimo, kaipo szventenybę, laimą ir dżiaugsmą.

Sugyvenimo vilnyse szi kibirksztėlė bus tav drąsus kelio rodytojas.

III.

Penki metai buvo praslinkę, — penki metai tylios kantrybės ir gaileszczio.

Ir vėl rudens diena, o Elė sėdi savo kambaryje ir dirba prie siuvinio, kada isz lauko prie jos durų pradėjo kas skambinti. Retai kada prie jos durų budavo suskambės varpelis, nėsa ji buvo pasauliszkui gyvenimui ir draugavimui kaip ir numirusi; bet kiek sykių varpelis suskambėjo, ji kaip ir nusigando, kaip ir ko laukė. Ji laukė savo vyro pareinant, vienok baimyjosi jį sus'tikti; kaip butų galima paveizėti į akis tam, kurį norėjo tvaikais užmuszti.

Per sziûs penkis metus vargszė žmona savo piktą pasirįžimą gal szimtais sykių buvo apgailėjusi, o prie kožno varpelio suskambėjimo gal mirtinai nusigandusi, mislydadama, kad Edvards bus tûmi įėjusi, idant nû jos pareikalautuatsakymą už nûdėmiszką užmanymą.

Taip ir szį sykį Elė sudrebėjo, varpeliui suskambėjus, ir kaip iszgąszcziaudama atidarė duris. Ir po teisybei, szį syk įėjo stubon szis, kurio su baime bei drebuliu ir pasiilgėjimu laukė pareinant — jos vyras Edvardas.

Nei klyksmas nei pasisveikinimas neperėjo per jos lupas; nebylė it stovyla ji laikė atidarytas duris rankoje, ir Edvardas taip pat nebylis įėjo jos stubon. Taip ji tarsi nieko nejaucziant uždarė duris, ir tad jiedu nebyliai it stabai stovėjo vienas priesz antrą.

(Dar ne viskas.)

Trumpas atsakymas
„Garso" Spigleliui.

P. Spiglelis savo straipsnyje „Užduotis musu petagogu(?)" („Garsas" N 22) smarkiai užpûla ant kn. Jaunio už neiszdavimą savo kalbamokslio. Kiek man žinoma, kn. Jaunis negali dar jo iszdûti, dėlto kad dar jo nepabaigė; o kodėl jis nenori niekam nė rodyti nors to, ką jau yra paraszęs, priežastis aiszki, — kiekvienam brangi savo garbė. Kn. Jaunis raszė kalbamokslį *ex promptu* dėl savo mokįtinių; koliaik dar įvyks pertaisymas ir sutaisymas, praeis nemaž laiko. Dadargi, ką ir pats p. Sp. pripažįsta, kn. Jaunio mokslo iszreiszkėja yra „Apžvalgv". P. Spiglelis stebisi daugybei ąsų „Apž." ir, pripažindamas daugumą jų už nereikalingus, tvirtina, buk ir patįs tų ąsų raszėjai nežino, dėlko jie taip raszo. Kaip asz žinau, kn. Jaunis vartoja tas „nereikalingas" ąsas ant to paties pamato, ant kokio raszosi su ąsomis tokie žodžiai, kaip *žąsis*, *kęsti* ir t.t. Daugel tarmėse padarginio ir vietinio linksnių galunės iszsitaria ne *a* ir *e*, bet *u* ir *i* (ko patvirtinimo galime rasti — jei tikt neužmesti viso klaidos atsakymo ant zeceriaus sprando — pacziame p. Sp. straipsnyje: paraszyta „.....nedrįsta iszeiti su gramatyk*u*" vietoje „gramatik*a*"). Iszeinant isz principo, kad lietuviszko statraszo uždûczia turi buti sutaikinimas visų tarmių tarpu savęs, man radosi kn. Jaunio „ąsûta" sistema turi didesnį svarbumą už kitas.

Kaslink žodžio *par*, užtikrinu p. Sp., jog visa Kauno rėdyba vartoja tą žodį vietoje „per." Nėra ko stebėties, jog ir „Apž." jį priėmė: nės kone visi jos korespondentai yra isz Kauno gub.

A. K—as, buvęs Kn. Jaunio mokįtinis.

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

— *Boston Mass.* 15 d. Sausio numirė czia Jonas Bartkus paeinantis isz Kauno gub., Szaulių pav., par. Akmenės, jau 7 metus iszbuvęs Amerikoje. A. a. Jonas niekam blogo nepadarė, bet ir dėl savęs nenauding's buvo, nes jam mirus, nerasta pas jį nei skatiko ir reikėjo sukolektavoti pas lietuvius ant jo palaidojimo.

Atsitikimas su a. a. Jonu Bartkum tegul mus pamokina ir paragina pasirupiti isz laiko apie savę. Prigulėkime broliai prie „Susivienyjimo Lietuvių Katalikų Amerikoje", tada, mums mirus, mųs pažįstamiejie ar giminės neturės daug rupesties su mumis ir tûjaus mus palaidos su visomis ceremonijomis, žinodami jog „Susivienyjimas" atlygįs jiems, iszmokėdams 100 dol. posmertinės. Kam tai mes turime buti sunkenybė kitiems ir numirę pagaliaus.

F. S.

— *Elizabeth N. J.* („Vienybės" korespondencija).

Priesz Kalėdas (rudenyje) koks ten lenkiszkas kunįgas Polijanskis, atvykęs isz Baltimorės Md., į musų miestą, vaikszcziojo po lietuvius ir kolektavojo ne žinia ant ko (kaip girdėt, tai Baltimorėje jisai turi saliuną, gal ant to rinko pinįgus nû nekurių musų elizabeth'iszkių žioplių). Pas vieną vertelgą (biznierių) karczemoje suszaukė ans lenkas meeting'ą ir, kad pusėtinai žmonių prisirinko, ėmė pasakoti, jog Elizabeth'o lietuviai gali sav bažnyczią pa sistatyti, tik tegul jam sudeda pinįgus. „Girdėjau", sakė jis, „jog isz Baltimorės kun. Pautienius surinko nû jųs ant savo bažnyczios 50 dol., tai kodėl man negalite sudėti?"... Atsilankymas lenko Polijanskio Elizabeth'e ne tik jam buvo naudingas, bet ir anam karczemnįkui, pas kurį jis laikė meeting'us — abu gerai pelnijo.

Po tam ne po ilgo trukus atvažiavo kitas ponas — isz Brooklyn'o Jûdiszius su plotkomis ir praszinėjo po $5oo ant bažnyczios (tiktai nežinia ant kokios). Kaip kur gavo kelis dolerius, nes dà yra pas mus tokių kvailių, ką, neklausydami persergėjimų protingesnių, bruka savo kruvinai uždirbtą centą, nežinodami nei kam.

Tokiems visiems nevidonams mes praneszame, jog jeigu da atvažiûs kuris isz jų kolektavoti Elizabeth'e, neturėdams ženklo nû mųs vyskupo, bus padûtas į policijos rankas. Kitûse miestûse taipjau privalo apsieiti lietuviai su tais visais, kurie vilioja isz žmonių jų kruviną procę.

Musų broliai daugybę pinįgų iszdalina tokiems apgavikams, o užsimink jiems apie laikrasztį ar „Susivienyjimą", tai visai tai nereikalingu atranda, tarydami, kad geriaus vely iszsigerti už tûs pinįgus. Iszsigėrę gi ima tûjaus muszti. Draugybė buvo pas mus muszynių per Kalėdas. Kaip kur peczių sumuszė, kaip kam nosį nuskėlė. Dabar po Szvenczių bylinėjasi (provojasi).

Elizabeth'iszkis.

— *Plymouth Pa.* 22 d. Sausio szv. Kazimieriaus draugystė laikė savo metinį susirinkimą, ant kurio tapė įnesztas užklausymas ir apie prigulėjimą „Susivienyjiman". Didelė didžiuma, (nes tik keliolika buvo prieszingų) buvo nutarta prigulėti prie to abelno mųs visų lietuvių „Susivienyjimo".

Metinę mokestį į „Susivienyjimą" sąnariai nutarė užsimokėti ant ateinanczio susirinkimo.

Sąnarys.

— *Stocktone Pa* 17 d. Sausio baisus priepūlis atsitiko su dviems lietuviais Marczium Stasiuliavyczių ir N. Ogurkiu. Iszėjo jie prie paprasto darbo, kur per kelis mėnesius dirbo, atidarydami „gengvę“ per sugriuvusias mainas. Apie 9 valandą isz ryto pasijuto jie užgriutais. Ant nelaimės niekas neužėjo į tą vietą, kur jie dirbo ir tik naktį jų namiszkiai, nesulaukdami jų pareinant isz darbo, atėjo jų jieszkoti į mainas. Apie 12 valandą (naktį) atėjo į jų pleisą (darbo vietą) ir pamatę, jog „gengvė“ užgriuvus, ėmė szaukti jų vardais. Po deszimtam szaukimui atsiliepė balsas, meldžiantis pagelbos.

Jieszkotojai du vienu negalėdami nieko gelbėti, grįžo atgal į namus, kad atsivesti daugiaus darbinįkų. Neužilgio atsirado 16 vyrų, kurie dirbo per dieną ir naktį, nemislydami apie valgį nei gėrymą iki 6 valandai vakare, iszėmė 60 karų (vagonų) anglių ir keturis „setus timbirių“ (rėdus paramų), pakoliai galėjo iszgelbėti nelaimingus.

Nors jūs iszėmė gyvus ir ir nesužeistus, bet vienas isz to iszgąsczio negalėjo kelias valandas nei žodžio isztarti. Vieta, kur jie atbuvo savo nevalią turėjo ruimo 4×5 pėdas.

Tegul kožną žmogų Dievas apsaugoja nů tokios nevalios!

M.

Szis tas.

Viename miestelije, subankrutavojo aptiekorius. Kada jo klausė kíti, kodėl budams, rodos, gana apsukrum žmogumi papūlė į tokią nelaimę, „kaip“, atsakė, „neturėjau bankrutyti, jeigu musų daktaras ligoniams užraszo nůlat tik sviežią orą, o oru juk žmogus negyvensi?“

Mama! mama!

— Ką?

— Pelė įpūlė į pieną!

— Tai ką? ar iszėmei ją isz ten?

— Ne! asz įmecziau į piennůdį katę.....

— Jonai! kiek asz tau kaltas? Manding 8 dolerius?

— Kas tau pasidarė, užvakar pasiskolinai, o dabar jau neatsimeni kiek kaltas?

— Ar žinai ką Jonai? Paskolįk man da 17 dolerių — isz viso bus 25 — apskriti suma, tai man lengviau bus atmįti.

— *Roda dėl motinų.* Savo vaikucziams ir prie jų visada teisybę sznekėkite.

Vaikelis žiuro į motinos akis ir skaito jose teisybę ar melagystę, kurią ji lupomis isztarė.

Kudikis gali permatyti savo motinos duszios ir szirdies gilybes.

Kad kudikis pirma syk sumelůs, nubausk jį motina.

Melagystė kaip sůdžiai koki bjaurina kudikio szirdį.

Mokįkit kudikį kalbėti ir elgtis pagal teisybę.

Neprižadėk niekad to kudikiui, ko negali tůjaus iszpildyti.

Atsimįk, jog vaikelis, noris kvailas, bet gerai atsimena tą, kas pažadėta, o neiszpildyta.

Pirmu melagystės mokslu yra nedalaikymas žodžio motinos důto kudikiui.

Mokįk kudikį mylėti savo kalbą, tėvynę, o ir pati ant senatvės džiaugsies, jog tavo vaikai tavę gůdoja.

— Gavai mano laiszką?

— Ne.

— Na! kaip tai gerai, kad jo neparasziau. Žinojau, kad pas tavę nenueis.

Meilė ir sznipsztukas.

Verkiau mažas, kad manę mama barė,
Verkiau, kad manę mokslainėn varė,
Szirdies aszarų nesigailėjau,
Kad tavę, Maryt', asz pamylėjau.

Ir dabar, tu nor' manę pamesti, —
Negalėcziau be verksmo iszkęsti,
Verkcziau graudžiai aszarom's vaikiuko,
Bet tik gaila.... gaila man sznipsztuko.

— Žemaicziůse vieną kartą buvo toks atsitikimas. Į Retuvą ant turgaus suvažiavę žemaicziai, pinįgų turėdami, pradėjo viens kitą su degtine (arielką) mylėti, o atsigėrę pradėjo žydus užpuldinėti ir arzinti už tai, kad jie Poną Jezusą nukryžiavojo. Žydai pradėjo pykti, o tie anůs muszti; prie vienų ir kitų pradėjo vis daugiaus žmonių rinktis, musztis — butų gal ir sulyg kraujų, o gal ir užmuszėjystės daėję, kad ne vienas pritamnas žydas, kuris dėl savo ir kitų pagelbos norėdams isz tos bėdos iszvengti (iszsigelbėti), pradėjo szaukti:

— Nemuszkite mumis, mes nekalti, tai ne mes Kristusą nukryžiavojome: Plungės žydai tą padarė!

— Kaip žmonės kalba, žydai kožną dieną laukia Mesijosziaus t. y. Iszganytojaus, kurs anůs iszgelbės, ir kad dėl jo yra lova visados pas žydus parengta, nės nežino nei dienos nei adynos, kada ans isz mergos gims.

Taigi pirm daug jau metų buvo Resiainiůse žydas sziauczius, kurį Jorku vadino, o kuris nedaleista meile mylėjo vieną žydelkytę Sorę. Reikia pripažinti, kad toki dalykai žydų tarpe retai atsitinka ir sunkiai yra baudžiami (korojami), nes pririszimu prie kaklo akmens ir nugyrdymu vandenyje. Taigi Jorkus' tokį sbitką padaręs, labai savo meiladraugės gailėjos žinodamas, ką su ja žydai galės padaryti. Per tai ans žinodamas, kad Mesijoszius isz mergos gims, pasirodęs pranaszu, pradėjo Resiainiszkiams žydams garsinti, kad jie butų pasirengę, nės jau artinas valanda, kada Mesijoszius gims. Vienok sykį, kad žydai dar geriau jo svarbius žodžius iszgirstų ans užlipo ant žydų iszkalos ir isz viso balso pradėjo szaukti' ne tik žydiszkai, bet ir lietuviszkai, lenkiszkai, maskoliszkai apie tą svarbų dalyką:

— Atsiras Mesijoszius, bus Mesijoszius, bukite pasirengę!

Taigi tarpe žydų buvo daug žemaiczių, maskolių ir kitų žmonių, kurie ant tų dyvų subėgo, o isz jų tarpo viens maskolius aną pranaszą Jorkų užklausė:

— *A kto budet jevo atec?* (kas bus jo tėvas?)

— *Jorka szeviec* (sziauczius Jorkus), pranaszas atsakė.

Bet pranaszystė neiszsipildė, nės vietoje sunaus, katro visi isz Sorės la ukė duktė gimė. Sorė vienog prigirdyta nebuvo, nės už ją valdžia stojo.

Balius! Balius!

Lietuviszkos parapijos Plymouth'e 13 d. Vasario.

Szokit vyrai ir moters isz džiaugsmo — puiki bus zabova. Užsigavėsite tada ant czielų septynių nedėlių su szokiais. Užpraszo visus Komitetas.

Tikietas — 50 c.

Naujausios žinios

Chicagiszkė „Lietuva“ už trijų nedėlių, kaip gauname žinoti, ketina daugiaus neiszeiti. Mat jos „*manage'iai*“ da per 3 nedėlias tikisi surinksian sziek tiek lietuviszkų dolerių, kad paskui... isz kirtsti szposą. Į vietą „Lietuvos“ iszeisiąs kitas laikrasztis.

Budas Senoves Lietuviu

Kalnėnu ir Žemaicziu

PARASZE S. DAUKANTAS.

(Tąsa.)

Paskui gaspadinė, surinkusi valgius isz taurių ir kauszų, sukoszė į verpales ir vis tai iszkėlė už langų, it but mirusiemsiems iszkėlusi, kas jûs tenai suvalgė ir sugėrė tûmi nerupinosi, paprastai ubagai ir vargdieniai. Tûm tarpu troboje perkeitė masginius, antraip apvertė skotertes ant stalų, padėjo antrus valgius ir, tad lydetojai suėję, užstalyje vėl meldėsi ir ir pirmûsius kauszus, pripiltus midaus ir alaus, vėl iszkėlė pro langus duszelėms troksztanczioms; tad patys susėdę ėmė valgyti ir gerti, amžiną atilsį mirusiemsiems sakydami. Pabaigus valgyti vėl meldėsi už mirusiûsius, paskui suszlavė troboje ir prieminioje kaulus ir trupuczius nû valgių; jei kurie buvo nubirę, sudėjo su likusiais valgiais į pintinę ir nunesze ant kapų, kuriûs valgė kas norėdams, paeidami nû kapų taippat su Dievu sakė numirėliams, o kaulus ir atlaikus valgių pakasę tenai į žemę, ar į kaulinyczią sukrovę, pagrįžo namon stypas arba numirėlių vaiszes baigti.

Nieko nėra taip didei garsaus ir garbingo senovėje tarp Lietuvių palikimų kaip dabar minavoti jų kapai, kurių nė žiaurus oras, nei visgaiszinąs laikas, nė smarkumas neprieteliu neveikė per tiek amžių lig sziai dienai isznaikinti; noris vienus užaugo jau traszkanczios girios, kitus iszardė nûžmus neprieteliai, kitus patys Lietuviai iszgriovė aszarodami, kraviniems savo valdimierams tenai aukso jieszkodami; vienok tiek jų dar liko, jog per ilgus amžius užteks minavonei, kaipogi visur gal jûs rasti, kur vien gyveno senovėje Lietuvių tauta, vienus dar su vardais numirėlių tenai palaidotų, kitus be vardų, kaipo iszgaiszusių omenei svieto nabasztikų. Veltû sziądien savinasi jais Gudai arba Lenkai ir Teutonai: kaipo palakais iszmirusios giminės, kurios karszinczіai nebskelbasi, dėlto vien, jog jiems tinka ta minavonė, kaipo but esą jų boczių praboczių žilos senovės palikimu; bet veltû tai daro, kaipogi Lietuviai tetur davadus ant tų savo senovės minavonių; nesgi nė vienas nepadarys nė Gudas, nė Teutonas, jog but kokį garsų savo viesžpatį ar valdimierą nevien atmenamûse amžiûse, bet ir gilioje senovėje tokiu budu laidoję, kaip kad Lietuviai Kalnėnai ir Žemaicziai savo vyrus kad laidojo atminamûse dar laikose, ir taip, kaip jau virsziaus minavojau Mintauto arba Mindovės, Lietuvos Karalius, ir Živilės pas Naujapilę, Gedemino Panemunėje, Birutės Palangos pajuryje, visiems sziądien yra žinomi. Ir taip, kur vien gyveno senovėje Lietuvių tauta, visur tenai paliko jų kapai minavone, kurie daugioje vietoje iki sziai dienai isztvėrė.

Seniejie Lietuviai Kalnėnai ir Žemaicziai nė tokiu dar paminėjimu savo mirusiųjų nekakinosi; nes devynioms dienoms sukakus nû palaidojimo nabasztiko, darė jam vėl atminimą, kurį vadino *devintinėmis*, minėdami regis devynes galybes Peruno; antrą kartą paminėjo mirusįjį metams sukakus, kas vadinosi *sukaktuvėmis*. Ant abiejų tų atminimų gentys ir pažįstamiejie ėjo vėl į kapus nabasztiką lankyti ir vaiszinti, todėl padirbę szėtrus meldėsi ir vaiszino mirusiûsius, kaip virsziaus minavojau, kuriose dienose ir sziądien dar tą atminimą tebdaro, eina į bažnyczią ubagus ir kunigus maldyti už nabasztikalį ir kapûse jį apraudoti; pargįžę namon su gentimis ir pažįstamasiais, vaiszina jûs tyliai ir nuliudusiai, minavodami gyvenimą nabasztiko ir mažne prie kiekvieno žodžio amžiną atilsį jam sakydami.

Dar nė to nebuvo jiems gana, nesgi artymiejie gentys pacziame apdare per visus metus, beje: lig sukaktuvių savo nuliudimą svietui reiszkė. Ir taip motriszkosios nebalintų drobių rutulius ant galvų sav rutulavo, nebalintais nûmetais klastėsi, iszkilmėse ir iszeigose budamos, kas vadinosi mirusiųjų tėvų ir motinų ar genczių žilavoti arba raudoti: kaipogi toje dingstėje sekė barvą ir budą paukszczio, žyle vadinamo, *a*) kursai sziądien dar nelaimos paukszcziu yra vadinamas, nesgi rudenį sniegant, žiemą speigûsiant ar audrosiant, tas pauksztis atlėkęs isz girios į kiemą, kabinėdamosi į laukus dunksnoja ir cipczioja, rustai skelbdamas gaspadoriui didžius speigus, pusnis ir pugas ar darganas ir it tarsi globos sav nû žmogaus geidaudamas. It tą patį darė ir senovės Lietuvės: kaipogi žylės barva apsidariusios, vaidinosi svietui, reiszkdamos savo rustas dienas ir gorindamos, jog tas visiems nutiks, kurios noris pûtas ir gėrybes savo artymų genczių lankė; vienok tenai nelinksminosi ir netancevojo, ir taip ta minavonė jiems maloni buvo, jog senu įprocziu lig sziai dienai tą senovės dabą tebsaugoja; ir taip, mirus motinai ar tėvui, vargutės rutulûja ant galvų noris trinytį nûmetą.

Neviens rasi skaitydamas czia stebėsis, jog mažne vis tas apie numirėlius sziądien dar yra sekamas; bet jei primins sav virsziaus minavotus žodžius krikszczionių kuningų: vieno pirm 900, antrojo pirm 700, trecziojo pirm 500 metų paraszytus, tas nebstebėsįs daugesniai: kaipogi pirmasis gyvenus metûse 1050 raszo: „Žemaicziai noris pagonys visame vienaip su krikszczionimis elgiasi, tiktai krikszczionių neleidžia į savo szventas girias ir prie savo szventų upių artintiesi, krupaudami, idant jų nesumaitotu". *a*) Antrasis gyvenęs metûse 1200 raszo: „Žemaicziai pagonys taip didei yra dori žmonės, jog vieno jiems vardo krikszczionių bereikia". *b*) Tretysis gyvenęs metûse 1300 sako: Už tai reik Lietuvius girti ir pagirti, jog noris patys pagonys buvo ir daug dievų garbino; vienok pakajų su krikszczionimis susiedais visados stangiai saugojo ir jų Dievo gyvojo garbinti negaiszino ir nežudė. *a*)

REDA

SENOVĖS—LIETUVIŲ

III.

Sunku sziądien yra aiszkiai ką apie senovės Lietuvių ukės rėdą paraszyti; nesgi kruvinos karės, smarkus neprieteliai, dar užvis bjauresnė žmonių skaugė vis paspėjo isznaikinti. Tacziaus ką galėjau dar rasti Lietuvių senovės senų dienų rasztûse praszalieczių czia tai iszrasziau.

Žinoma yra, jog rėda kožnos tautos visados kėlėsi nû kuningų, kaipo Dievo ir svieto tarpininkų, nesgi iszminczіai svieto regėdami, jog žmogus nû pirmosios dienos lig savo paskûjos karszatės tur visados draugijoje gyventi, kaipogi be draugijos nieksai negalėtu ant svieto patekti, o ir gimęs be jos ilgainiu pragaisztu. Antrą, regėjom virsziaus, jog kožnas

a) Neueste Nordische Beytrage T. 1. s. 127. Im 1793. S. Petersburg ir Leipzig.
a) Adamus Bremen c. 227.
b) Helmoldus in l. c.
a) Petrus de Duisburg. Chron. Prus. edit. Hart. Pars. 2 cap. 1. p. 39... unum, tum in eis factum laudabile et multipliciter commendandum, quod licet ipsi essent infideles Deos colerent pacem cum christianis vicinis nihilominus habuerunt, nec eos in cultura Dei vivi impedіebant, nec aliqualiter molestabant...

žmogus ir visųpaikiausias tur szirdyje įgimtą nůmonę apie Dievą, kaipo savo geradėją, kurį jis reiszkia įvairiais pragumais, norėdamas jį garbinti. Treczią, jog žmogus nor visados liůsu gyventi ir taip rėdytiesi, kaip tiktai jam gerai geriausiai butu. Tai iszmincziai matydami tokį budą žmogaus gamtoje, norėjo taip surėdyti žmones jų draugijoje, idant ko jiems reikia ir ko patys geidžia dėl savęs galėtu pasiekti: To dėjus, tie kuningai arba iszmincziai sakėsi jiems nů Dievo esą leistais, idant žmones pamokįtu, kas jiems yra geru ir prideranczių; žmonės, regėdami tokius kuningus guvesniais ir buklesniais už savę, tarė jůs tikrai įsakymu Dievo rėdant; todėl klausė jų pamokslą it valios Dievo.

Tai taip kuningai pasidarę tartininkais tarp Dievo ir žmonių, mokino jůs visųpirmu, kaip jie tur Dievą savo geradėją garbinti ir jam dėkavoti, kaipo savo vieszpacziui; ant galo kaip patys žmonės tur su viens kitu elgtiesi, idant maloniai ir laimingai szioje pasaulėje galėtu gyventi.

Kas buvo pradžioje kitų tautų, tas pats nutiko ir su Lietuvos tauta. Pirmasis, kurs pasakė, jog Dievas savo szilima iszgožė žmogų ir visą pasaulę, kurią jis taja paczia szilima antturi, tas sukuręs visųpirmu ugnį pradėjo jam melstiesi ir dėkavoti už ugnį, taip didę jo dovaną, be kurios žmogus negalėtu gyvůti. Svietas pats regėdamas ir žinodamas per prityrimą, jog be szilimos nieko szioje pasaulėje nebutu esą, turėjo tai už tiesą ir klausėsi pasakojanczio apie businą Dievo, kurį svietas pats savo szirdyje jautė, noris negalėdamas permanyti viso to, ką jam rodėsi žinąs ugnies kurėjas. Paprastai pirmůjui kurėjui mirus, kits tůmi užsiėmė darbůtiesi, ilgainiu ir tretysis tą patį darė: tůmtarpu svietas, vis minėdamas pirmąjį, kurs buvo pradėjęs apie tai jį mokįti, vadino jį Kurėjų-Kurėju arba Kurėtoju; nů ko ilgainiu ir visus tůs, kurie tame reikale tą darbą atliko, vadino Kurėjų-Kurėjais, kurie paskiaus paskyrę sav tarnus arba pripadėtojus, paprastai žiniais arba kuningais vadinamus, atliko tą darbą.

Ilgainiu tasai Kurėjų-Kurėjas pasidaręs, kaip sakiau, tokiu pragumu tarpininku tarp Dievo ir žmonių, reiszkė jiems jo norą ir ką jis žmonėms sakė, to jie klausė kaipo žodžio siuntinio Dievo savo, visados pasakė pirmu jam ką svietas turi daryti, o ko nedaryti ir kaip su viens kitu elgtiesi, visados stygavodamas žmonėms, jog toksai yra linkėjimas jų Dievo. Ir taip padėjo jis dėl žmonių pirmůsius įstatymus ir saugojo, idant pagal jų žmonės elgtusi, o kas pagal tų įstatymų nesielgė, tas neklausė Dievo valios ir tokį korojo. Ir taip pirmasis žinys pasidarė nevien tarpininku, bet rėdytoju ir teisdariu tarp žmonių: kaipogi svietas ko vien norėjo nů Dievo gauti, vis to per jį praszė, arba kůmet Dievas norėjo svietui savo norą ir valią parodyti taippat per jį jam reiszkė; todėl svietas jį gůdojo kaipo pirmąjį savo Dievo tarną, kursai norėdamas dar didesniai svietui parodyti, jog tokiu tikrai yra, gyveno įpatingai, prasiszalinęs nů svieto szventoje girioje, rodydamas tůmi, jog nė su kůmi kitu, kaip tiktai su Dievu tetur darbą, ir tad tiktai tepasirodė svietui, kad jam valią Dievo reikėjo apreikszti. Be to pats jo amžius didino dar tą jo orybę: nesgi senelis iszkarszęs, 80 ar 90 metų turįs, baltais rubais apsidaręs, nů ko paprastai jį balta galva vadino: kaipogi sziądien dar senu įprocziu nevien Jomylestą, bet ir patį Karalių noris it jaunitėlį, balta galva vadina nů jo orumo ir gůdos, ir taip sako „pas tavo baltą galvą atėjome gůstiesi". Tas Kurėjų-Kurėjas svetimų siuntinių nů tolimų tolimesnių krasztų atėjusių jo teirautiesi neprileido prie savęs, bet per savo tarnus arba kuningus davė jiems atsaką, kurio siuntiniai turėjo laukti girioje palapinėje, tam reikalai padirbtoje. Vadinosi jis vieszpacziu, jog vis pats žinojo, galėjo ir rėdė. Jo įsakymai buvo svietui, kaip Dievo žodžiais, kuriůs skelbė jam savo lazda, *a*) kurią kožnas pamatęs jo siuntinio rankoje tůjau klausė, kas buvo įsakyta, it butu gromatą jo ranka raszytą perskaitęs. Nů ko Kalnėnai ir Žemaicziai iki sziai dienai savo vyresnybės įsakymą lazda tebvadina, ir taip sako: „Karužasis parneszė lazdą, arba kaip asz neklausysiu savo dvaro lazdos, tai yra: įsakymo, nů ko Lenkai paskui tycziodamiesi Lietuvius vadino skurcze palka, tai yra sukurcziaus lazda, jog jie it but lazdos jo biją ne įsakymo. Ta Kurėjų-Kurėjo gůda ir orybė, kaip sakiau, taip dide buvo, jog tas, kurs galėjo jo rubų žambą palytėti, už palaimintą savę turėjo. Klausė jo nevien Lietuvių tautos žmonės, bet dar praszaliecziai Libiesziai, Krieviai ir Mozurai, kurį nevien jų vyresnybės, bet ir paczios giminės didei gůdojo ir ėjo nů tolimų tolimesnių krasztų pas jį dievų valios teirautiesi nevien pagonys, bet ir krikszczionys, kaip virsziaus minavojau. Praszaliecziai vadino jį Krive-Kriveiczių, buk nů jo kreivos lazdos, kuria jis svietui įsakymus davė. Vadinosi taippat valdimieru arba valdžios vyru nů to, jog visųdidžiausią valdžią turėjo.

Tarnai jo arba kuningai, kurie padėjo jam jo darbą atlikti, vadinosi Vaideliotais, Žygonais, Virszaicziais arba virszininkais pagal to, kaip kas kůmi rupinosi; visi buvo bemoteriai arba naszliai, vyrai regėję szilto ir szalto, vilko neszti ir pamesti, apie kurių budą ir užsiėmimus virsziaus jau minavojau. Tůs jo tarnus svietas paprastai žiniais arba kuningais vadino, tarp kurių vienus pats Kurėjas-Kurėjas sav skyrė, kitus rinko pats svietas, į kůpas suėjęs tarp savęs, vyrus dorus, iszmintingus, viso prityrusius, kuriems Karėjų-Kurėjo pasiteiraujant ukės lietą rėdyti reikėjo. Mirus pacziam Kurėjų-Kurėjui, tie kuningai pakėlė tarp savęs vieną į senojo vietą taippat senelį, 70 ar 80 metų turintį, ir į tą jų darbą svietas nekiszosi. Kokia rėda Lietuvos tautoje, rodosi, didei ilgai buvusi.

Pakajui esant kuningai ukę rėdė, bet kilus didelioms karėms su svetimomis tautomis, į kurias visai tautai reikėjo traukti: žemlionys arba kareiviai pakėlė tarp savęs visųnarsųjų ir kantrųjį vyrą, kurį, pakėlę ant savo peczių, nesziojo po rindas kareivių, rodydami visiems, idant žinotu ko tur klausyti, nesgi tą pakėlus, kožno ukininko gyvyba ir smertis jo rankoje buvo: kaipogi valdžia ir rėda Kurėjų-Kurėjo toje paczioje valandoje apsistojo, o pakeltojo *karvedžio* arba atmono prasidėjo, kurį vadino jau karvedžiu nů to, jog į karę svietą vedė, jau atmonu, jog ėjo atmonyti neprieteliams sav žalas ir abydas padarytas.

a) Rhesa Donelaitis s. 159 Gesang. IV vers. 153.

(Dar ne viskas).

Užmokėjo Už laikraszti.

"VIENYBE LIETUVNIKU"

M. Urbona Hazleton	„1,00
J. Zabaraviczius „	„2,00
J. Vaitkevyczia Kensington	$2,00
J. Pauliukonis Worchester	„2,00
A. Savicki Hofa Park	„2,00
M. Mockus Detroit	„5,00
M. Glaveckas Shenandoah	„2,30
C. Brazovski Du Bois	„1,00
J. Paliunas Yonkers	„1,00
A. Brazovski California	„1,00
J. Guntoris Barre Plains	„1,00
A. Trunca Elizabeth	„1,00
T. Savickas „	„1,00
M. Ambroźiavyczius Newark	„1,00
J. Spokackas Elizabeth	„1,00
J. Pupkis Freeland	„1,00
J. Mockevyczia S. Chicago	„1,00
J. Gergelis New York	„2,00
V. Kasziuba Duryea	„1,00
A. Sadauckas Springvalley	„2,00
J. Żukauckas Plymouth	„2,00
A. Trumpinskas Pana	„1,00
S. Maskolaitis Collinsville	„1,00
S. Szimanskis Shenandoah	„1,00
J. Kazimierskis Plymouth	„1,00

Gromatnyczia.

— *p. A.-D. Chicago'je.* Už laiszką aczių! Ant „Apźvalgos" užpuldinėjimų neatbojame, nei mislijame atsakinėti. Iszmislinėjimai ir pravardžiavimai to laikraszczio rasztinįkų nepertikrina mųs, jog butumėme ką blogo padarę. Anůs žodžius apie p. A. raszėme, pasiremdami ant laiszko to laikraszczio prilaikytojų ir raszėme nenorėdami, užgauti aną p. A., bet tik jo netaktiszkumą, kaip mums rodėsi, nurodyti.

Ne musų kaltė, jeigu broliai žemaicziai taip *szaltą* (sic) kraują turi. *E. Mažucziui.* Prisiųstą novellę neužilgio sunaudosime. Sekanczius rankraszczius gali Tamista siųsti stacziai ant mano vardo. Velycziau, kad kůdaugiausiai butų tokių rasztų. Privalai Tamista pasirupįti apie iszvengimą lenkiszkos konstrukcijos savo raszteliůse. *A. M.*

Pajieszkojimai.

Asz Kaz. Brazauskas isz Labardžių sodžiaus pajieszkau savo brolių pažįstamų 1. U. Montvido, 2. Ig. Januszevsko, 3. D. Gudovsko, 4. P. Liecio ir 5. F. Butkaus. Visi paeina isz Kauno gub., Resiainių pav. Praszau důti žinią ant szio adreso:

Mr. C. Brozowski Du-Bois Pa.
Bx 131

Jonas Kasparas isz S. Boston pajieszko savo paczios Barboros pabėgusios su dviem vyrais. (Augustinu Leistrimu ir Jonu Szeutkuliu) ir kudikiu. Kasparavyczienė yra boba skaiszczios pilnos burnos, gali sakyti graži boba. Au. Leistrims liesoks vyras, rauplėtas, plaukai jůsvi, o Szeutkulis diktas, raudonas, vidutinio augumo, jůdų plaukų vyras. Barbora Kasparavyczienė dėl to su dviem vyrais pabėgo, kad butų nepavojingiau (bezpeczniau) jai gyventi. Adresas: Jonas Kaspar 157 Balton str. S. Boston Mass.

Pajieszkau savo pusbrolio Jono Matulaiczio, paeinanczio isz parapijos Lukszių, kaimo Lankeliszkių, Naumieszczio pavieto Suvalkų gub., 7—tas metas Amerike. Jei kas isz tautieczių žino jo buvimo vietą, užpraszomas yra důti žinią po szių antraszu: Jurgis Blažaitis 402 Matwell st. Chicago Ill. (3)

Knįngos

pargabentos isz užmarės:

Maldų knįgos,

Aukso Altorius, arba Szaltinis dangiszku skarbu 2.25c., 2.75c., 3 25c., 4.00c., 4.50c., 5.00 ir 5.50c.
Senas ir naujas Aukso Altorius $2.25 ir 2.75c.
Garbe Diewuj ant aukszty bės „ „ „ $2.00
Balsas Balandėlės 1.25c., 1.50c. ir 2.00c.
Kninga giesmių arba Kanticzkos „ 75c.
150 Psalmu Dowido karaliaus ant paveikslo kanticzkų 75c.

Istoriszkos dvasiszkos įtalpos knįgos,

Istorija seno ir naujo istatymo su abrozėl. 25c.
Istorija seno istatymo „ „ „ 35c.
Gyvenimas Marijos „ „ 25c.
Menuo Szwencziausios Marijos Panos 30c.
Sopulej Motynos Diewo „ „ 20c.
Evangelijos be apdarų 75c., o su apdarais 1.25c.
Gywenimaj Szwentuju, ant visų metų kožnos dienos, pirma, antra, treczia ir ketvirta dalis už kožną dalį po „ „ „ 75c.
Gyvenimas szv. Benedikto Labro „ 10c.
Stebukłai Dievo Szvencz. Sakramente 40c.

Įvairios dvasiszkos knįgos,

Pokilis Szventųjų „ „ „ 15c.
Iszguldimas metiniu szwencziu labai naudinga kningelė 10c.
Mokslas Rymo katalikų „ „ 50c.
Kas yra griekas? „ „ 20c.
Nekaltybė „ „ 30c.
Vartai dangaus „ „ 20c.
Garsas apie bajsybes Diewo sudo 35c.
Raktas į dangų „ „ 20c.
Didžioji nedėlia „ „ 5c.
Kaip Sumenią nuspakajįti „ 20c.
Vadovas į dangų „ „ 50c.
Prisigatavojimas ant smerczio „ 50c.
Draugija dėl duszių „ „ 5c.
Lietuviszkos miszios „ „ 10c.
Žine apie gydymą ligų kuno ir duszios, apie Liuterį ir Kalwina 1.00c.

Istoriszkos knįgos svietiszkos įtalpos.

Istorija Lietuvos „ „ „ 50c.
Aplinkrasztis kun. Petravyczlaus į Vilniaus džiakonystės kuningus 1870 m. „ 10c.
Už ką mes lenkams turime buti dėkingi arba nedėkingi, graži knįgutė kurioje apraszyta visi musų prietikiai su lenkais nů pat krikszto Lietuvos 5c.
Žiponas bei žiponė „ „ 50c.
Žirgas ir vaikas „ „ 25c.
Vytautas didis Lietuvos kunįgaikszt is 40c.
Apie senovės Lietuvos pilis „ 20c.
„Auszra" keturių metų puikiůse apdarůse po $1.25 knįga, visas perkant 4.00c.

Knįgos poetiszkos.

Senkaus Jurgis „ „ 25c.
Vitoliorauda, puikus poematas isz senovės lietuvių gyvenimo, 2 knįgos 1.25c.
Důnelaiczio pavasario linksmybės 15c.
Konradas Valenrodas „ „ 10c.
Tėvyniszkos giesmės „ „ „ „ 5c.
Jůkaunos dainos „ „ 5c.
Naujos dainos „ „ 10c.
Birutės dainos „ „ 10c.
Tėvynainių giesmės „ „ „ 40c.
Pirmutinis degtinės varytojas puiki komedija 10c.

Apysakos.

Pašangos Juze, linksmi skaitymai „ 25c.
Kas teisybė tai nemelas puikios apysakėlės isz lietuvių gyvenimo 20c.
Pajudįkime vyrai žemę, puiki apysaka paraszyta patrijotiszkoje dvasėje pagal vengriszką pono A. isz B. autoriaus knįgutės „Kas teisybė tai ne melas 25c.
Žiemos vakaro adynėlė, vokiszkom raidėm 30c.
Mužikėlis „ „ „ 15c.
Pasakų kninga „ „ 25c.

Moksliszki rankvedžiai ir kitokios knįgos

Lietuviszka Gramatika paraszyta kunįgo Mikolo Mežinio 50c.
Abėcėla „ „ 30c.
Elementorius lietuviszkas „ 15c.
Kninga dėl iszsimokinimo rokundų 25c.
Kninga dėl iszsimokinimo visasvietinės kalbos 15c.
Apie buwimą Diewo „ „ 10c.
Grieszninkas priverstas metavotis „ 15c.
Pamokslai apie trusą „ „ 5c.
Talmudas ir musų žydai „ „ „ 10c.
Bzkala su kalba „ „ 25c.
Prieszauszris „ „ 20c.
Kaip įgyti pinįgus ir turtą „ 25c.
Girtybė „ „ 10c.
Genių dėdė, graži pasakutė kur iszrodyta, kaip labai svietą slogina maskolių valdžia 10c.
Kalendorius ant 1889 m. 25c. ir ant 1890 m. 25c.
Visoki Abrozėliai su maldelėmis po 5 centus.

KNINGOS

ŁOCNOS SPAUSTUVĖS.

Istorija Katalikų Bažnyczios, „ 1,00
Europos Istorija su žiamlapiais „ 50 ct.
Pasakojimas Antano Tretininko paraszė vysk. Žemaiczių Motiejus Valancziauskas, 25 ct.
Ponas Bartkus, paraszė kun. A. Burba, 20 ct.
Dievaitis, apysaka szios gadynės 1,00 ct.
Apieka Diewo „ „ „ „ $1,00.
Aukso Verszis, labai puiki drama „ 20 ct.
Bolesiawas arba antra dalis Genowefos 30 ct.
Du pujkus apraszymaj apie nedorybę žydo ir piktą augynimą wajku „ „ $1,00.
Historije gražios Katrukos ir jos wysoki atsy. tykimaj „ „ „ „ „ 10 ct.
Historije apie gražę Magelona, duktery karaliaus isz Neapolo ir apie Petra karejwi 40 ct.
Historije isz łajko Francuzkos wajnos Afrikoj „ „ „ „ 30 ct.
Istorija Septynių Mokintojų ir Lietuvio Sapnas 50c
Jurgis Miłosławskis „ „ 80 ct.
Juozapas Koniuszewskis arba kankinimas Unijotu po waldže maskolaus „ 50 ct
Konstytucyje del darbininku „ 10 ct
Namelis pusteiniko paraszytas del pujkiu Lietuwniku „ „ „ „ „ 75 ct.
Nedorybes Rymo Ciesoriu, historije isz łajko ponawojimo Nerono „ „ „ 80 ct.
Pujkus apraszymaj tikru atsytikimu isz czesu wajnos 1863 metu „ „ „ 40 ct.
Prawadnikas angelskos kalbos neabdar. $1,00
o abdarytas „ „ $1,25.
Pujkus apraszymas apie Lietuvą „ $1,00.
Rinalda Rinaldinas „ „ „ $1,50 ct.
Senowes apraszymas apie Duktery Filypo Karejwio „ „ „ „ „ 50 ct.
Sumyszymas arba bajme tury dydeles akis Tykra tejsybe isz Suwałku gubernijos 15 ct
Szwiesa Diewo „ „ „ „ 65 ct.
Titkus Persų Karalius, „ „ 25 ct.
Užsystanawik ant to geraj „ „ 50 ct
Witas ir Korynna historije isz łajko persekiojimo Bažnyczios S. per Deokiecijana 95 ct

ISTORIJA Katalikų Bažnyczios gaunama yra pas Rev. A. Burba Plymouth Luz. Co. Pa. Box 1053, pas Rev. P. Abromaitį Jordan st. Shenandoah, Pa. kasztůja $1oo.

Chamberlaine's Eye and kin Ointment.

Tikra gydykla nů kroniszko sopėjimo akių, dedervinių, galvos nuparkimo, kroniszkųjų skaudulių, drugio skaudulių, iszbėrimų, niežų, nusibrozdyjimų, papų bei homeroidiszkų skaudulių. Yra tai vėsinanti ir stapdanti skausmus gydykla. Szimtai ligonių pagijo per ją, kada jau jokios liekarstos negelbėjo. Parsidůda dėžutėse po 25 ir 50 centų visose aptiekose.

Vaistas (liekarstos) nů paralyžiaus.

Chamberlain & Co., Des Moines, Iowa, geidžia apgarsįti svietui, jog jie gamina geriausius vaistus nů kosulio, perszalimo ir paliaukių. Tas vaistas tůjaus palengvina ir iszgydo nů perszalimo veikiaus nei kokios kitokios gydykios. Yra tai garsiausias ir labjausiai prasiplatinęs vaistas ir ant kurio galima pasitikėti. Yra tai vienintėlis vaistas nů perszalimo. Jo vertę suprasi tik jį isz mėginęs. Parsidůda po 25 centus, 50 c. ir $1 visose aptiekose.

Keleiviai turi paklausyti ką sako p. C. D. Cone garsus patronas isz Parker, Dakotoje; „Asz niekad — sako jis — neiszeinu isz namų be bonkutės Chamberlaino Colic, Cholera ir Diarrhoca vaisto ir daugelije atsitikimų nelaimėje turėjau pagelbą ir niekad nebuvau apvilta s". Parsidůda visose aptiekose.

p. William T. Price, sądoros sudžia isz Richland Nebraskoje turėjo gulti į lovą pereitą rudenį isz priežasties smarkios nevralgijos kryžiuje, bet vartodamas Chaberlain'o Pain Balm pasveiko ir galėjo dirbti. P. Price sako: Vaisto to vertė neiszpasakyta. Tegul kiekvienas turintis rheumatizmą, nevralgią ar taip skaudėjimą strėnose pasinaudoja tůmi vaistu, o tą patį pasakys. Parsidůda visose aptiekose.

Broliai Lietuviai!

Jaigu tropįtusi kam buti Wilkes-Barre, o turėtumėte kokį nors reikalą, galite atsilankyti pas manę, o gausite tikrai prieteliszką rodą visokiůse reikalůse. O teipgi prietam laikau

SALIUNĄ

ANT KAMPO

E. Market & Canal Sts. No 184.

netoli nů Lihigh Valley dipo. Jums žinomas

PRANAS KUNCA (Koons).

Apsisaugok nů kosulio!

vartodams Dr. Glenn'o garsųjį nů kosulio sirupą. Jame nėra Laudanum, nei kito kokio blėdingo primaiszymo. Pamėgik tik jį, o persitikrįsi apie jo pastebėtinas įpatybes. Prekė 25 centai. Pagamįta **P. M. BEVAN'E PLYMOUTH PA.** gali gaut pirkti kur nori.

Broliai Lietuvinikai

Důdu žinoti Jums, jog asz užsidėjau saliuną ir pas manę galima gauti visokių gėrymų, arielkų visokių vynų, alaus, o taipogi puikių cigarų. Užpraszau visus insidėti, jog mano antraszas:

Geo Gruber 31 ant 25 So Front str. Hudson N. Y.